

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Bc. Simona Peterková

Postavení ženy a rodiny v islámu

Olomouc 2019

Vedoucí práce: PhDr. Petr ZIMA, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Postavení ženy a rodiny v islámu* vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a výhradně s použitím uvedených pramenů, odborné literatury a dalších informačních zdrojů.

V Olomouci 6. 6. 2019

Podpis autora

Děkuji svému vedoucímu diplomové práce panu PhDr. Petru Zimovi, Ph.D., za odborné vedení, poskytování rad a vstřícný přístup.

V Olomouci 6. 6. 2019

Podpis autora

OBSAH

ÚVOD	7
1 PŘEDISLÁMSKÁ ARÁBIE.....	9
1.1 Postavení žen v předislámské Arábii	9
1.2 Zahalování žen v předislámské Arábii.....	10
2 CHÁPÁNÍ ŽENY V POJETÍ PROROKA MOHAMEDA.....	11
2.1 Prorokovy manželky	11
2.1.1 Soužití proroka s jeho manželkami	12
2.2 Výroky Proroka o ženách.....	14
2.2.1 O zacházení s ženami	14
2.2.2 O právu manžela vůči ženě.....	14
3 POJETÍ ŽENY V ISLÁMSKÉ NÁBOŽENSKÉ A SPOLEČENSKÉ TRADICI	15
3.1 Obřízka a menstruace.....	15
3.1.1 Ženská obřízka.....	15
3.1.2 Mužská obřízka	16
3.1.3 Menstruace	17
3.2 Islám a ženy.....	18
3.3 Rovnost	19
3.4 Zahalování.....	22
3.4.1 Oblékání	23
3.5 Nevěra a znásilnění	24
3.5.1 Vražda ze cti	26
3.5.2 Otrokyňe.....	27
3.6 Polygamie.....	27
3.7 Domluvený sňatek.....	29
3.8 Svatba.....	30

3.8.1	Věno	30
3.9	Rozvod	31
3.10	Výdělek ženy	34
4	ŽENA, RODINA A SPOLEČNOST V SOUČASNÉM ISLÁMU	35
4.1	Narození dítěte	35
4.1.1	Předurčenost narozením	35
4.1.2	Těhotenství a porod	35
4.1.3	Narození dcery	36
4.2	Dětství a výchova dětí	37
4.2.1	Škola	38
4.3	Potrat	39
4.4	Neplodnost	41
4.5	Rodina	41
4.5.1	Rodina, služebnictvo a sousedi	43
4.5.2	Muslimové a společnost	43
4.5.3	Ekonomická stránka	44
4.5.4	Výroky Proroka o rodině	44
4.5.4.1	O povinnosti výdajů na rodinu	44
4.5.4.2	O vydání toho, co je nemilovanější a nejlepší	45
4.6	Muslimský pohřeb	45
4.7	Postavení žen v dnešním světě	46
4.7.1	Konvertita	46
4.8	Svatba a manželství v dnešní době	46
4.8.1	Svatba	46
4.8.1.1	Svatební obřad	47
4.8.1.2	Svatební oděv	47
4.8.1.3	Věno dnes	48

4.8.2	Svatba s cizinkou.....	49
4.8.3	Dětské nevěsty.....	50
4.8.4	Manželství	51
4.8.4.1	Role manžela	52
4.8.4.2	Role manželky	52
4.8.4.3	Třicátník bez ženy	53
4.8.4.4	Dočasná manželství.....	54
4.8.5	Rozvod v dnešní době	54
4.9	Mnohoženství dnes.....	56
4.10	Homosexualita.....	57
4.11	Oděv	58
4.11.1	Burkiny	59
4.12	Make-up	60
4.13	Tetování.....	60
4.14	Polka muslimkou.....	61
5	VYUŽITÍ TÉMATU VE VÝUCE	63
5.1	Využití tématu v RVP ZV	63
5.1.1	Využití tématu v ŠVP ZV	64
5.2	Využití tématu v RVP G	65
	ZÁVĚR.....	66
	PRAMENY A LITERATURA	68
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	70

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá postavením ženy a rodiny v islámu. Důvod, proč jsem si vybrala právě výše zmíněné téma je, že mne vždy velice zajímalo a také se v poslední době jedná o velmi aktuální problematiku. Silnou inspirací se mi stala má kamarádka, která si před časem vzala za manžela muslima. Proto jsem se rozhodla o tématu dozvědět něco více a pochopit některé pro středoevropskou kulturu těžko pochopitelné muslimské zásady.

Cílem práce je popsat souhrn základních postojů, jimiž se islám vůči ženám a rodině vymezuje. Jde o ztvárnění určitého komplexu znalostí, který by sloužil jak široké veřejnosti, tak např. i žákům a studentům při výuce. Jak už bylo řečeno, jde hlavně o porozumění a objektivní zprostředkování, což není mnohdy nejsnadnějším úkolem, jelikož islám je pro náš západní svět velmi složitým a jakýmsi vzdáleným systémem. Proto je důležité podat text tak, aby byl vyložen co nejjasněji i pro naše evropské smýšlení.

Kromě zprostředkování tématu veřejnosti je dalším cílem práce navrhnout, jak by se dala tato problematika využít ve školním vzdělávání. Co se týče výuky, zaměřovat se budu zejména na 2. stupeň základních škol a na gymnázia. Plán mé diplomové práce tedy není badatelský, ale spíše pedagogicko - didaktický.

První kapitola seznámí čtenáře s prvotním smýšlením o ženách v tzv. předislámské Arábii, což je důležité pro zasvěcení čtenáře do této problematiky a pro porozumění postavení žen v islámu vůbec.

Ve druhé kapitole se čtenář přiblíží postoji Proroka Mohameda vůči ženám. Tato kapitola pojednává zejména o prorokových manželkách, ale také o příbězích z jeho života. Nedílnou složkou jsou taktéž Mohamedovy výroky, které by měla následovat celá muslimská obec.

Třetí kapitola se soustřeďuje na veškeré islámské tradice. Dále se čtenář seznámí se všemi důležitými body ze života žen v islámské společnosti. S těmito body souvisí mnoho tradic a společenských norem, které muslimky musí dennodenně dodržovat, ať už jde o zahalování či společenské chování.

Čtvrtá kapitola nabízí především pohled do dnešní doby. Téma se ubírá směrem k problémům, jež trápí soudobé muslimské ženy. V této kapitole se také snažím srovnávat dřívější přístup k daným normám s tím současným. Čtenář zde rovněž najde autentické příběhy žen, žijících v nynější muslimské společnosti.

V poslední kapitole se jedná zejména o využití dané problematiky ve vyučovacích hodinách – čímž by tato diplomová práce mohla být nápomocná. Pátá kapitola tedy čtenáře sbližuje s výukou na základních a středních školách – konkrétně gymnáziích.

1 PŘEDISLÁMSKÁ ARÁBIE

1.1 Postavení žen v předislámské Arábii

Islám a jeho kulturní a společenské prostředí se zrodilo v tzv. předislámské Arábii.

Co se týče žen, společenské uspořádání té doby bylo silně patriarchální. Postavení ženy bylo tedy zcela v rukou muže, dalo by se říct, že přímo představovala jeho majetek – nejprve majetek svého otce či bratra a později manžela.

Horším údělem, než být něčím majetkem, bylo pro ženy v předislámské Arábii samo narození. Ženy byly pro rodinu ekonomicky nevýhodné – byly zcela odkázány na své muže, tudíž bylo hospodářsky nevýhodné, pokud se narodila holčička. Proto se mnohdy stávalo, že se rodiče malých narozených děvčátek zbavovali – odložili je a nechali je o samotě zemřít.

Revolučně tedy pak působí smýšlení Proroka Mohameda. Mohamed zakázal výše zmíněné odkládání děvčátek či neomezenou polygamií. Nabádal také muslimské muže k ohleduplnosti a laskavosti vůči svým ženám. Je však třeba konstatovat, že postavení žen v některých tradičních - ortodoxních islámských společnostech není, z našeho západoevropského pohledu, rovnoprávné.¹

Ekonomické sféry se v předislámské Arábii dotýkala i koupě nevěsty, konkrétně za určitou naturální protihodnotu, která byla vyplácena ženě či rodině nevěsty. Prorok Mohamed (a později i právní věda) z tohoto obchodu učinil jakousi sociální pojistku v případě nezdaru manželského svazku.²

¹ *CzechKid: Manželství a rodina v islámu* [online]. Pavel Hošek, 2007 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <http://czechkid.cz/si1130.html>

² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 234.

1.2 Zahalování žen v předislámské Arábii

Když se zaměříme na zahalování v předislámské Arábii, tehdejší ženy, a to zejména *beudínky* se v kočovnickém prostředí, nezahalovaly. Důvod byl prostý – tolik oděvu by jim vadilo při domácích pracích i při pomoci mužům v boji v mezikmenových šarvátkách.

Pravděpodobně se nezahalovaly ani ženy působící v obchodnické části Mekky a pokud ano, tak rozhodně ne obličej. Můžeme tak soudit dle vcelku přesných popisů Mohamedových žen. Právě proto se arabští muslimové, když v sedmém století obsadili tehdejší města v Levantě, jako například Damašek či Jeruzalém, velmi divili, že ženy z vyšších společenských vrstev chodí zahaleny od hlavy až k patě a odmítají mužům ukázat své tváře.³

³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 234.

2 CHÁPÁNÍ ŽENY V POJETÍ PROROKA MOHAMEDA

2.1 Prorokovy manželky

Abychom správně pochopili Prorokovo chápání žen v tehdejší společnosti, pak musíme nahlédnout do Mohamedova soukromí. Zprvu (v první fázi své dospělosti) měl Prorok Mohamed pouze jednu manželku, jménem Chadídža. Nutno podotknout, že byla o deset let starší než Mohamed a prožili spolu v monogamním svazku celých 24 let. Chadídža byla prorokovi velkou oporou a zároveň milující manželkou – stala se jeho první posluchačkou.⁴ Dle historiků Mohamed Chadídžu nikdy nepodvedl.⁵

Když Chadídža zemřela, tak se Mohamed postupně oženil ještě s celkem devíti ženami. Za ženy pojímal například vdovy po zesnulých. Dle spisů o Mohamedovi bychom smysl těchto sňatků našli v sociální rovině. O ženy po zesnulých manželích se neměl kdo postarat a samotné jejich postavení ve společnosti nebylo tím pádem zcela na dobré úrovni, a tak se jich Mohamed v podstatě ujal, přičemž jim poskytl zázemí a útočiště.

Dále se Mohamedovými ženami stávaly také konkubíny, konkrétně se jednalo o jednu egyptskou koptu (křesťanka) a dvě židovky.⁶ První z nich, krásnou sedmnáctiletou židovku Safiju, si vzal poté, co nechal zabít jejího muže za přečin proti muslimům. Křesťanku Marii dostal prorok darem jako otrokyni od egyptského koptského arcibiskupa.⁷

Mohamed se však tolika ženami neobklopoval pouze z jakýchsi charitativních důvodů, pravdou zůstává, že se prorok v přítomnosti žen cítil příjemně a spokojeně. Netajil se tím, že měl rád pohlavní život a že se svými ženami trávil spoustu času. Na ženách se prorokovi líbily i jejich praktické rady ze života. Muslimové nikdy prorokovo mnohoženství nezpochybňovali.

⁴ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 85, 86, 87.

⁵ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 82.

⁶ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 86.

⁷ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s.82.

Stejně jako v mnoha případech i dnes, i v raném středověku se sňatky v semitistickém prostředí uskutečňovaly dle předešlé domluvy mezi rodiči obou novomanželů, nejčastěji dokonce v jejich útlém věku. Důvod bychom opět našli v jednoduché rovnici – dříve bylo v mnoha kulturách zvykem, že k pohlavnímu styku docházelo už po dovršení první menstruace – jinak řečeno po dosažení pohlavní dospělosti dívky. Ale ani po tomto dospívajícím procesu nebylo vždy pravidlem, aby dívka byla ihned poslána do rodiny svého „smluvního“ manžela. Stejně tak k němu mohla být poslána pouze za účelem seznámení se s novým prostředím, kde čas trávila v kruhu ženské části domácnosti.

Pokud jste již slyšeli o Á'íše – dceři Mohamedova přítele a prvního chalífy (nástupce proroka) Abú Bakara, kterou Mohamed pojal za svou manželku, když jí bylo pouhých deset let, mohlo by někoho napadnout, že byl Mohamed pedofil. Kvůli objektivitě je však důležité zmínit, že velmi podobná praxe byla v té době v evropském prostředí taktéž naprosto běžná, tudíž se nejednalo o nijak vymykající se čin. Pohlavní styk, jak už bylo výše řečeno, byl však přípustný až po první menstruaci provdané dívky.⁸

2.1.1 Soužití proroka s jeho manželkami

Dle Koránu však bůh seslal Proroku Mohamedovi nařízení, že muslim smí mít pouze čtyři manželky, nikoli neomezený počet, jak je někde chybně uváděno. Prorok jich však měl, jak už víme, devět. Tuto skutečnost vysvětlují pak jiná nařízení o zabezpečení sirotků a vdov.

Ke správnému naplnění tohoto poselství je nezbytné, jak dříve, tak i dnes, aby muž dokázal všechny své manželky hmotně zabezpečit, což prorok vůči svým devíti ženám splňoval. Všechny jeho ženy vlastnily v Medíně svůj vlastní domek. Mohamed si taktéž zakládal na rovnocenném přístupu ke svým manželkám – se všemi se i rovnocenně stýkal – tak jako dodnes nařizuje islám.

Čas od času se však stávalo, že se Prorokovy manželky vymykaly jeho kontrole či se proti jemu samotnému spolčovaly. Což dle historiků jednou vedlo k dobrovolnému

⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 85, 86.

odloučení Proroka (trvajícím měsíc) od svých žen, a dokonce až k úvahám o rozvodu. Dle společenských norem tehdejší společnosti (žena ve společnosti téměř nic neznamenal) dal Mohamed svým ženám nezvykle vysoké postavení, tudíž svých výsad zneužívaly.

Zajímavý je taktéž koránský verš, v němž se prorok zastal své druhé nejmilejší manželky Á'íši. Á'íša byla obviněna z nevěry a okolí žádalo její potrestání. Dle příběhu se při putování pouští s vojsky vůdcova manželka Á'íša zpozdlila, jelikož hledala svůj ztracený náhrdelník. Vojska si však myslela, že Á'íša sedí již zahalená na nosítkách na velbloudovi, a tak se dala do pohybu. Až po delší době ji přivedl do Medíny jeden opozdilý voják, což vytvářelo domněnky, že jejich osamocený pobyt v poušti neměl mravní ráz – právě naopak.

Tlak společnosti Mohameda zahnal do kouta – musel zjednat nápravu nastalé situace. Mohamed však situaci vyřešil velmi flexibilně, všem oznámil, že měl další zjevení. Zjevení nařizovalo, aby žalobci přivedli s sebou čtyři svědky, kteří byli přítomni daného činu, a pokud tito žalobci žádné svědky nepřivedou, sami budou zbičováni osmdesáti ranami a nikdy už od nich nebude přijato žádné svědectví. Co se týče manžela, tak i on musí před Bohem čtyřikrát přísahat na svou pravdomluvnost, a stejně tak i nařčená manželka může stejným způsobem dosvědčit, že žalobci patří mezi lháře.

Cizoložství je v islámu bráno jako těžký zločin porušující zákon, dodnes je proto součástí práva *šaría* (islámského právního kodexu) povinnost doložit jej čtyřmi svědky. Tato potřeba čtyř svědků bývá v některých muslimských státech do určité míry taktéž součástí legislativy.⁹

⁹ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 82, 83.

2.2 Výroky Proroka o ženách

2.2.1 O zacházení s ženami

„Ať věřící muž nic neroztrušuje o věřící ženě. Když se mu něco z jejich mravů nelíbí, jiný s tím bude spokojen.“¹⁰

„Držte se s ženami dobrého. Máte je na starost, ale krom toho vám na nich nic nepatří, jen když přijdou se zjevnou zkažeností. Když tak učiní, vyžeňte je z lože a bijte je snesitelným bitím. A když jsou vás poslušny, neodmítejte je, neboť vy máte vůči ženám práva a ženy mají vůči vám práva. Vaším právem je, aby ve vašem loži neobcovaly s tím, kdo se vám protíví, a jejich právem vůči vám je, abyste k nim byli dobří stran jejich oděvu a jídla.“¹¹

2.2.2 O právu manžela vůči ženě

„Muži zaujímají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit.“¹²

„Ženě není dovoleno se postit, když je její muž při chuti, než s jeho dovořením, ani dát dovoření v jeho domě, než s jeho dovořením.“¹³

„Kterákoliv žena zemře a její manžel s ní byl spokojen, vstoupí do ráje.“¹⁴

¹⁰ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 146.

¹¹ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 146.

¹² MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 150.

¹³ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 151.

¹⁴ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 151.

3 POJETÍ ŽENY V ISLÁMSKÉ NÁBOŽENSKÉ A SPOLEČENSKÉ TRADICI

3.1 Obřízka a menstruace

3.1.1 Ženská obřízka

Dle zpráv OSN, konkrétně z roku 1997, podstoupilo ženskou obřízku zhruba 130 miliónů žen z celého světa. Nejčastěji je tato tradice praktikována v různých afrických zemích, jako jsou například Egypt, Súdán, Somálsko, Etiopie, Keňa, Tanzanie, Ghana, Guinea či Nigérie. Zřídka se s ženskou obřízkou můžeme setkat také v jižních částech arabského poloostrova, na Srí Lance, v Malajsii a Indonésii či v některých oblastech Latinské Ameriky – Peru a Brazílie.

Obřízka představuje tradiční rituál, jenž má dívku připravit na život v dospělosti. Co se týče věku, ve kterém je obřízka dívkám prováděna, se dle oblasti může lišit. Na některých místech k obřízce dochází v rané fázi dětství, jinde před předpokládanou první menstruací či po dosažení věku, kdy dívka může být provdána.

Z dochovaných zdrojů víme, že se ženská obřízka v některých částech Afriky praktikovala ještě před příchodem islámu. Vůdci daného klanu, jež konvertovali k islámu, se tento zvyk snažili zachovat, a proto jej spojili s islámem. Tudíž v průběhu staletí muslimové z těchto oblastí uvěřili tomu, že obřízka je žádaným jevem, který po svých zbožných dětech požaduje sám Alláh. Důležitým faktem ale zůstává, že Korán a ani hadísy (původně ústní tradovaná výpověď o činech Proroka Mohameda, součást *sunny* (jeden z pramenů islámského práva)) žádnou povinnost vykonávat obřízku neobsahují.¹⁵

Cílem ženské obřízky je snížit jejich sexuální libido – citlivost a tím pádem zkrotit jejich necudné myšlenky či skutky.¹⁶ Obřízka se provádí tak, že se dívkám se zjizví či dokonce vyřízne celý klitoris.¹⁷

¹⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 239, 240.

¹⁶ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 100.

Jeden z hadísů popisuje postoj proroka vůči ženským obřízkám: „*Jedna žena v Medíně prováděla obřízku. Prorok jí řekl: Neřež tak krutě, protože je to lepší pro ženu a více žádoucí pro muže.*“¹⁸ Tento příběh poukazuje na to, že prorok obřízku nezakazuje, ale omezuje – snaží se eliminovat krutější metody, které jsou však dodnes na různých místech stále vykonávány.¹⁹ Ve většině arabských zemí je však ženská obřízka trestným činem.²⁰

3.1.2 Mužská obřízka

U mužů je však obřízka praktikována také. Jde o jakýsi symbol identity muslimských mužů.²¹ Mladým chlapcům se odstraňuje předkožka penisu. Praktikována je zejména proto, jelikož ji – dle hadísu – sám Prorok Mohamed ve svých prohlášeních podporoval, což z ní činí ještě jakousi předislámskou starosemitskou tradici. Pro muslimy je tedy obřízka nedílnou součástí procesu stát se muslimem, a to i pro konvertující z řad někdejších jinověrců.

Symbolicky obřízka představuje odevzdání se Bohu, zejména podřízení základních lidských vášní vyšším duchovním hodnotám. To že je při obřízce něco odebráno na pohlavních orgánech, symbolizuje podřízení sexuálních potřeb potřebám Boha.

Ve vztahu k ženám se mladík, který již podstoupil rituál obřízky, nesmí volně a bez dohledu pohybovat ve společnosti nezadaných žen. V praxi to znamená, že mladý muž nemůže jen tak volně konverzovat s mladými dívkami, ale ani samozřejmě s manželkami svých rodinných příslušníků či známých. Od mladého muže, který již prošel touto tradicí se očekává, že se bude chovat již jako plnohodnotný muslim.

¹⁷ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V české jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

¹⁸ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 100.

¹⁹ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 100, 101.

²⁰ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 197.

²¹ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V české jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

To znamená, že si morálně bezúhonným způsobem (a také ve shodě s danou legislativou) najde partnerku, se kterou počnou své právoplatné potomstvo.

Stejně tak jako u ženské obřízky, tak i u mužské obřízky neshledáme nikde konkrétní věk, kdy by měla být mladíkům provedena – opět se jedná spíše o místní zvyklost.²² Obřízku bývá doporučováno vykonat hned v prvních sedmi dnech po narození. V islámu je nejčastěji dle tradice prováděna ve věku čtyř až devíti let.²³ Pokud je obřízka prováděna až ve vyšším věku, bývá tato tradice často spojena s recitací Koránu, která dává zároveň najevo znalost Božího učení.²⁴

Rituál je prováděn tradičně břitvou, po obřadu následuje hostina a slavnost na počest obřezaného mladíka. Hoch dostává peníze či ovce. Než se rána zahojí, trvá zhruba sedm dní, v dnešní době je obřízka již na většině míst prováděna odbornými lékaři.²⁵

3.1.3 Menstruace

Islám neoznačuje menstruuující ženy za prokleté či nedotknutelné, jak je tomu v některých jiných kulturách. Ženy během své menstruace mají ale určitá omezení, jako například, že manželský pár nesmí mít pohlavní styk během těchto dnů. Jakýkoliv jiný fyzický kontakt je přípustný. Dále menstruuující žena nemusí vykonávat během svých dní každodenní modlitby a ani se postit.²⁶

²² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 241, 242.

²³ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 197.

²⁴ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

²⁵ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 197.

²⁶ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 26.

3.2 Islám a ženy

Podle dochovaných záznamů se jednou prorok vyjádřil o ženách tak, že prý se špatná znamení skrývají ve třech věcech, jimiž jsou kuň, žena a dům. Mohamedovi následníci však tvrdí, že byl Prorok pouze chybně pochopen, že se z jeho strany nejednalo o žádnou nenávist k ženám, jak by se mohlo dle výše zmíněného výroku zdát.

Jak už jsem avizovala v předchozí kapitole – Mohamed – dle dochovaných pramenů ženy naopak vyhledával, měl rád jejich přítomnost a v určitých momentech se jich i zastával. Pokud si však někdo jeho slova přebere dle svého subjektivního smýšlení, může být islám velmi náchylný k tomu, aby byl zneužit – například fanatičtí věřící

či teroristé, jež své hrůzné činy omlouvají právě ve jménu islámského Boha (Alláha).²⁷

Islám se dívá na ženu jako na plnohodnotnou osobu, jež disponuje právem vlastnit majetek a nakládat s ním dle svých vlastních potřeb. Pokud má žena výdělek, rovněž s ním může nakládat dle svého uvážení (nakupovat, prodávat, dávat dary či například rozdávat almužnu). V den svatby dává dle islámské tradice muž ženě věno, které je určeno pouze pro její vlastní potřeby. Zvláštností také je, že žena si při sňatku nechává své rodné jméno, namísto přejímání jména manžela.

Prorok Mohamed pobízel své věrné následovníky, aby se ke svým ženám chovali laskavě a slušně, pokud není důvod se k nim chovat jinak. Islám taktéž nabádá, aby se muslimové chovali pěkně ke svým matkám a projevovali jim až do konce života úctu.²⁸

Islámský zákon obsahuje spoustu nařízení upravujících vztahy mezi muži a ženami. Důležitý je pojem *mahram*, který představuje stupeň pokrevní příbuznosti, v níž spolu muži a ženy nesmí uzavírat sňatky, ale tudíž se mohou mezi sebou stýkat bez omezení. Mravná muslimská žena se nikdy nestýká s mužem, jenž nepatří do mahramu. V případě, že žena musí navštívit například lékaře nebo kohokoliv jiného,

²⁷ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 86.

²⁸ IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. 2. vyd. V Praze: Islámská nadace, 2009. ISBN 978-80-904373-4-0, s. 50.

kde se nelze vyhnout tomuto kontaktu, doprovází ženu vždy někdo z blízkých příbuzných.

V dnešní době, kdy například muslimky studují na západních univerzitách a může se tak stát, že přijdou samy do kontaktu s mužem, se jedná o výjimku, z důvodů přizpůsobení se zvyklostem dané země.

Co se týče styku žen s ženami a mužů s muži, neexistují na tyto vztahy žádná omezení. Při rodinných setkáních bývá zvykem, že ženy u jídla sedí separované v jedné místnosti a muži se stýkají jen mezi sebou.²⁹

V každém případě má být žena mužem chráněna. Arabské přísloví říká, že muž, který se nebojí své ženy, není mužem. Další přísloví také tvrdí, že žena tvoří polovinu lidstva a tu druhou se snaží vychovat.³⁰ „*Arabská moudrost tvrdí, že muž má zasadit strom, postavit dům, napsat knihu a zplodit syna a žena má zalévat strom, uklízet dům, číst knihu a starat se o manžela a jeho syna, kteří přinášejí ženě starosti až do smrti.*“³¹

3.3 Rovnost

Když se vrátíme zpět do období předislámské Arábie a srovnáme tehdejší kultury, tak vidíme, že nastupující islám dal ženám možnosti a výsady, jako žádné jiné kultury té doby.

Zastánci islámu tvrdí, že práva a povinnosti ženy jsou stejné jako u mužů – avšak ne totožné, jelikož rovnost a totožnost jsou dva odlišné pojmy. V praxi to znamená, že muž a žena nejsou stejní, ale byli stvořeni jako rovnocenné bytosti.

Pokud se zaměříme na oblast hmotnou, tak například při dědickém řízení, jsou muž i žena oprávněnými dědici, ale výše zděděného majetku se může lišit. Ženě může být odkázán například jen jeden podíl a muži dva, což si muslimové nevykládají

²⁹ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 142, 143.

³⁰ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 197.

³¹ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 197.

jako znak nadřazenosti či podřízenosti, ale jako to, že muž má na starosti hmotné zabezpečení svých příbuzných, tudíž finanční injekci potřebuje více. Dle islámských zvyklostí a zákonů nese muž břemeno veškerých finančních výdajů.

Ženy finanční zodpovědnost nemají, veškeré peníze, kterými disponují, mohou používat výlučně na své vlastní potřeby. Když je žena manželkou, přirozeně jí za povinnost žít její manžel, pokud je dcerou, tak otec, a pokud sestrou, tak bratr.

Dále je dědictví bráno jako majetek, jenž vydělal jiný muž, nikoli žena, tudíž není výsledkem žádných jejích snah či úsilí. Dědictví je druh pomoci, která má být rozdělena podle naléhavých potřeb a následné odpovědnosti.

Jak už jsem psala výše, když jsme se zaměřovali na Prorokovy manželky, tak i v různých jiných případech je zapotřebí svědků. Vyžadují se dva mužští svědci nebo jeden muž a dvě ženy. Rozličenost v počtu je dle islámu následovná – žena většinou nemá tolik zkušeností z praktického života jako muž (většina muslimských žen nepracuje a stará se o domácnost). V praxi tato potřeba dvou svědkyň funguje tak, že pokud jedna žena něco opomene, druhá jí to připomene, nebo když udělá jedna žena z nedostatku zkušeností chybu, druhá jí ji pomůže napravit. Muslimové vnímají tuto praxi jako možnost žen uplatnit se ve společensko-právním dění a seberealizovat se.

Žena je na rozdíl od muže zbavena určitých povinností, nemusí navštěvovat povinná páteční shromáždění, nemusí nést finanční břímě rodinného zázemí a jako matka má před samotným Bohem vyšší postavení než muž. Dle Koránu má žena nárok na většinu synovy lásky. Dále žena nemusí pracovat a ani se podílet na rodinných výdajích, to vše je povinnost muže.

S postavením ženy a muže souvisí také systém organizace společnosti při modlitbách. Tato organizace má své opodstatnění – modlitby vyžadují různé úkony, pohyby, klanění, padání na tvář. Proto, kdyby muži byli při modlitbách společně se ženami, mohlo by je to odvádět od modliteb a přivádět jejich mysl k nečistým myšlenkám. Jelikož dle islámu cizoložství, byť spáchané pouze pohledem, znečišťuje věřícího stejně, jako by bylo spáchané ve skutečnosti. Kdyby však žena a muž stáli při modlitbách vedle sebe, nešlo by se vyhnout pohledům či letmým dotekům. Proto jsou muži a ženy při modlitbách separováni – aby se těmito incidentům mohli vyhnout a jejich mysl zůstala čistá. Hierarchie je následovná – muži stojí v předních

řadách, za nimi děti a až za nimi modlící se ženy. Často se také můžeme setkat s vyhrazeným prostorem na balkóně pro ženy, odkud vidí na muže, ale mají zaručeno soukromí.³²

Princip rovnosti žen a mužů z hlediska třech nejsilnějších náboženství také není zcela jednoznačný. Když se podíváme do dávné historie křesťanství, tak si můžeme všimnout, že se například hovořilo zejména o svatém Pavlovi, ale už se pozapomnělo na to, že s ním jezdila i jeho učednice Tekla, která dle určitých historiků měla pro vznik katolicismu stejně velký význam.

Role ženy je v judaismu blízkovýchodně orientována, tudíž je islámu bližší. Nedá se tedy hovořit o rovnosti tak, jak ji chápeme v evropském prostředí. Další zajímavý fakt představuje také tradice zahalování, která se do islámu dostala z helénskeho prostředí, tedy dnešního Řecka. Původně šlo o dobrovolnou záležitost žen z vyšší společnosti. Korán jasně definuje úlohu ženy uvnitř domácnosti – tam vládne žena. Venku, ve společnosti, jsou tyto (doma jinak vládnuocí) ženy upozaděny za svými muži.³³

Islám káže, že před Bohem jsme si všichni rovni, avšak je důležité nezaměňovat pojem rovnost za totožnost. Pro vysvětlenou – existují finanční či fyzické rozdíly, které nás odlišují. Přesto však nikdo nesmí být, díky nebo kvůli těmto rozdílům, brán jako nadřazený. Barva či původ člověka nemá před Bohem dle Koránu žádnou váhu, jediné, co je před Bohem důležité, je míra dobroty a duchovní znamenitosti.³⁴

Muž a žena jsou před Bohem bráni jako rovnocenné bytosti, předurčené k životu v páru. Pár a z něj vycházející rodina jsou základními jednotkami muslimské obce. Muž musí fyzicky rodinu chránit, tak by i měly být chápány některé koránské verše,

³² ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 182, 183, 186, 187, 188.

³³ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofía, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 39, 40, 41, 42.

³⁴ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 57.

z nichž jde cítit převaha muže. Pokud sama žena nezavdá příčinu, tak by muž neměl narušit harmonickou rovnováhu rodiny.³⁵

Soudobý islám úplnou rovnost pohlaví tak, jak jej chápeme my Evropané, zcela neumožňuje. Pokud muslim žije v Evropě, není možné, aby byl ve všech ohledech takovým muslimem, jako ve své vlasti. Například, když musí muž poslat svou dceru do školy, kde ji bude daný systém vést určitým směrem, tak ve své podstatě to, co se dcera ve škole učí, otec podporuje. Doma ji však povede k úplně jiným hodnotám. Jde o jisté pokrytectví, které však musí muslim podstoupit, pokud chce v evropské společnosti dále přebývat. Tento přístup bychom mohli přirovnat ke komunistickému režimu u nás. Část obyvatelstva také ve škole na oko souhlasila s tím, co se učilo ve škole, ale realitu vnímala trochu jinak.³⁶

3.4 Zahalování

Většina žen i mužů v islámu přistupuje k zahalování pozitivně, jelikož šátek vnímají jako symbol ochrany. Islámský závoj má být znakem počestnosti, nikoli urozenosti či poddanství. Muslimové se řídí heslem: lepší být v bezpečí než litovat.³⁷

Pro mnohé ženy představuje šátek jakousi anonymitu. Mohou vykonávat povolání učitelky v některých z evropských zemí, kde šátek mít nemusí, přesto jej však nadále nosí a není to jen ze zvyku. Proč tedy? Některé z žen jako důvod uvádějí, že chtějí, aby se na ně studenti dívali spíše jako na zdroj znalostí, než jako na ženy. Šátek pro ně představuje totéž jako pro Evropanky sluneční brýle.

Dle arabisty Petra Pelikána často zaměňujeme pojem náboženství a kultura. Pro vysvětlenou – například v Súdánu, kde žije i mnoho křesťanů (koptů), ženy nemuslimky nosí šátek stejně jako jejich muslimské sousedky. Muži se obřezávají či nejedí vepřové. Tamní kultura je ovlivnila natolik, že přejali náboženské zvyky,

³⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 229.

³⁶ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 45.

³⁷ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 71.

které jejich náboženství nevyžadovalo. Mezi kulturou a náboženstvím tak vzniká složitá interakce, kdy se obě tyto složky vzájemně ovlivňují.³⁸

V 90. letech minulého století byla mediálním symbolem afghánského tálibánského režimu burka. Burka je oděv, který ženu kompletně zahaluje. Na svět mají možnost nahlédnout pouze skrze hustou textilní mřížku. Po pádu Tálibánu však burka v šatníku afgánských žen stále přetrvává, dle statistiky ji stále nosí asi 9 žen z 10, přičemž jde také o běžnou součást oblečení sousedních Pákistánek. Dle britského antropologa Andrého Singera, který v regionu prováděl terénní výzkum, se můžeme dozvědět, že když některé ženy (obvykle z tradičních muslimských rodin) odhalí svou tvář před cizím mužem, stanou se tak ostudou pro celou svou rodinu. Pokud taková žena s cizím mužem naváže jakýkoliv kontakt, bývá zpravidla krutě odsouzena. Běžným verdiktem je trest smrti. Pokud je tedy příslušník kmene, tak chudý, že si nemůže dovolit, aby byla jeho manželka separovaná, je vystaven společenskému opovržení. Ne z důvodu chudoby, ale pro nedostatek cti.³⁹

3.4.1 Oblékání

Islám nedovoluje takové oděvní materiály, jež by mohly vzbuzovat marnivost a pýchu. To stejné platí i o stylu oblékání. U mužů jsou zakázány ozdoby, jež by mohly oslabit jeho mravnost či podlomit mužnost. Proto islám varuje muže před nošením hedvábí či drahých kamenů – tyto ozdoby přísluší pouze ženské přirozenosti. To, že ženy mohou používat věci, které jsou mužům zakázány, neznamena, že mají naprostou volnost a mohou nosit vše bez omezení. Ženě je dovoleno nosit pouze takové oblečení, které podporuje její ženskost, zakázáno je však nosit cokoli, co by mohlo její přirozenost narušit nebo zneuctít. Islám poskytuje rady v oblékání mužům i ženám, aby se nestali předmětem klepů, pomluv a podezřívání.⁴⁰

³⁸ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 177.

³⁹ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 84, 85.

⁴⁰ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 120.

Rada z koránských veršů: „Řekni věřícím, aby cudně klopili zrak a střežili svá pohlaví – a to je pro ně čistší, vždyť Bůh dobře je zpraven o všem, co konají. A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a střežily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht’ spustí závoje své na řadra svá. A necht’ ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům nebo tchánům nebo synům nebo synům svých manželů nebo bratřím nebo synům svých bratří či sester anebo jejich ženám anebo těm, jimž vládne jejich pravice, nebo služebníkům, kteří nemají chťice, anebo chlapcům, kteří nemají pojem o nahotě žen. A necht’ nedupu nohama, aby lidé postřehli ozdoby, které skrývají. A konejte všichni pokání před Bohem, ó věřící, snad budete blaženi!“⁴¹

Mnoho muslimských žen i mužů musí tedy každodenně dbát na to, co je pro ně *halál* (to, co je dovoleno) a co *harám* (to, co je zakázáno). Tyto úvahy se však netýkají pouze oblečení, parfémů či šperků, ale také manželství, rozvodu, sexuálního života, mezilidských vztahů, správného používání toalet, sportování, zábavy, vztahů s nemuslimy a spousty dalších záležitostí.⁴²

3.5 Nevěra a znásilnění

V naší evropské společnosti je manželská, ale i předmanželská nevěra brána jako něco pobuřujícího, primitivního, pudového či zpátečnického. Na druhou stranu nám však předmanželská promiskuita či manželská nevěra přijde jako běžná věc, která se prostě všude kolem nás děje. Je tedy otázkou, jaký je rozdíl mezi muslimem, který má legálně dvě ženy (obě ženy o sobě ví), a Evropanem, jenž jednu ženu před druhou tají a žije dvěma paralelními životy.⁴³

Pokud vezmeme v úvahu zprávy ze Středního východu, zjistíme, že v muslimském světě znásilnění, tak jak ho chápeme my v Evropě, téměř neexistuje. Muslimové chápou, o co se, dle nás, jedná avšak, podle svědectví muslimů – jež

⁴¹ Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 24:30-31. Československý spisovatel, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7459-080-1, s. 559.

⁴² DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 139.

⁴³ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 132.

vyžaduje islámský zákon – se to téměř nikdy nestává. Tento trestný čin je díky islámskému právu šaría těžce prokazatelný, dokonce prakticky nemožný dokázat. Pouze samotná výpověď oběti je totiž nepřipustná. Akt znásilnění musí v souladu s právem šaría dosvědčit čtyři dospělí bezúhonní muži. Bohužel opravdu nejde o nějaké středověké zapomenuté právo, nýbrž o běžně praktikovanou právní normu. Právě tedy kvůli chybnému vyložení znásilnění najdeme v mnoha muslimských zemích ve věznicích ženy, které byly zažalovány za nevěru. Bez výše zmíněných svědků je oznámení znásilnění bráno jako doznání k nevěře. Můžeme se domnívat, že až 75% žen je v pákistánských vězeních z podobných důvodů. Při znásilnění je tak obvinění oběti velmi častou praxí.⁴⁴

Velmi příhodným příběhem je legenda pojednávající o mužské cti – zprvu bezproblémové a láskyplné manželství zasáhla rána osudu v podobě neplodné manželky Adžíby. Její manžel Šér Álam se proto podruhé oženil s Memúnej. Memúnej porodila Šér Álamovi syna, a tudíž se jí dostávalo více pozornosti, než jeho první ženě. Jednoho dne musel Šér Álam odcestovat a jeho ženy zůstaly samy doma. Šér Álam vlastnil obchůdek, který nyní měly obě ženy na starost. Jednou přišel do krámků muž, který si chtěl koupit tabák. Memúnej mu jej prodala, přičemž legenda jasně zdůrazňuje, že při prodeji přísně dbala mravnímu kodexu – se zákazníkem mluvila přes dveře a při podávání tabáku z ní mohl kupující vidět maximálně ruku.

V nastalé situaci uviděla žárlivá Adžíba příležitost, jak se Memúnej zbavit. Proto začala po vesnici vykládat, že Memúnej navázala při prodeji se zákazníkem intimní vztah. Žádní jiní svědci kromě Adžíby v obchodě nebyli, takže se ubohá Memúnej neměla jak bránit. Po návratu Šár Álama Memúnej přísahala, že se žádného zločinu nedopustila a na důkaz toho byla připravena projít celou vesnici s Koránem na hlavě, zároveň však věděla, že manželova čest již byla pošpiněna a že ji bude muset zabít. Šér Álam zprvu vzdoroval, vyjadřoval manželce důvěru – pod nátlakem okolí však nakonec podlehl a podřízl Memúnej hrdlo. V paštunském (někteří obyvatelé

⁴⁴ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 101, 104.

Pákistánu a Afghánistánu) světě je čin Šér Álama brán jako nezbytnost, nikoli jako zločin.⁴⁵

3.5.1 Vražda ze cti

Cizoložství patří dle islámského trestního práva mezi nejtěžší hříchy – tzv. *harám*. Šaría ukládá za cizoložství trest smrti ukamenováním ženy a stětím muže, Korán doporučuje různé druhy trestů.

Výše zmíněné ukamenování je tradiční záležitost, kterou Arabové převzali pravděpodobně z judaismu. Do islámského práva se tento zvyk dostal zřejmě až v průběhu 8. - 9. století.

V moderní době se některé politické režimy (Írán, Súdán) vrátily zpět k činům, jako jsou kamenování či bičování k smrti. Spousta učenců však tyto excesy odmítá.⁴⁶ Bohužel tradice vraždy ze cti stále přetrvávají, zejména na vesnicích, kde stále vládne právo šaría. Žena bývá zavražděna nejen vlastním manželem, vraždy se běžně dopouští i vlastní rodina ženy za účelem potrestání cizoložství. Pokud je oběť znásilněná a tento čin není čtyřmi mužskými svědky prokázán, je brán jako cizoložství a oběť musí nést následky, zatímco násilníci a vrazi vyvážnou bez potrestání.⁴⁷

Podle některých islámských rodin by žena měla být doma pod ochranou své rodiny, kde se jí nemůže nic přihodit. Když tedy dojde ke znásilnění, znamená to, že žena byla někde, kde být neměla, jelikož nebyla pod ochranou své rodiny. Podle této logiky jde tedy o její vinu a zároveň i o vinu a hanbu celé její rodiny, která to dopustila. Rodina se své viny zbaví tím, že ji přesune na znásilněnou ženu, přičemž se společensky očistí tím, že ji zabijí.⁴⁸

⁴⁵ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 86, 87.

⁴⁶ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 250, 251.

⁴⁷ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 104.

⁴⁸ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 180, 181.

3.5.2 Otrokyně

K výše zmíněnému znásilnění je nutno dodat, že Mohamed ve svém odkazu připouští i legální formu znásilnění, což je otroctví. Pokud muž disponuje vlastní otrokyní, pak je oprávněn mít pohlavní styk jak s jeho ženou, tak i s jeho otrokyní.

Navíc nejde o starověkou či středověkou záležitost, v Súdánu a Mauretánii je otroctví praktikováno ještě dnes. Dle American Anti-Slavery Group se v těchto zemích provádí otrokářské nájezdy, které probíhají asi takto: během nájezdu jsou ženy a děti přivázány za krk nebo dokonce připoutány ke zvířatům a vlečeny dál. Ženy a dívky jsou během putování mnohokrát brutálně skupinově znásilňovány. Neposlušné děti jsou na místě zastřeleny. Otroci jsou většinou prodáváni na trzích, část z nich si nechávají vojáci. Těm, kteří se snaží o útěk, jsou uřezány Achillovy šlachy, aby nemohli utíkat.

Muži většinou využívají otrokyně jako domácí služebné a konkubíny – přes den je jejich údělem starost o domácnost, v noci starost o pánovo uspokojení. Otroci byli dennodenně vystaveni bití a nedostatku stravy.

Muslimové tyto otrokářské nájezdy provádí z náboženských důvodů – jejich cílem je postupně utlačit černé křesťany tím, že po celé zemi zavedou zákon šaría. Otroky poté zbavují jejich náboženské a kulturní identity – dávají jim arabská jména a nutí je dodržovat muslimské náboženské tradice.⁴⁹

3.6 Polygamie

Pojetí předmanželských soužití, tak jak je známe ze soudobé Evropy či Severní Ameriky, není v islámských zemích běžné. Manželství v evropské kultuře není podmínkou k tomu, aby dva lidé spolu mohli žít a oddávat se veškeré intimitě.

Polygamie však není v muslimském společenství jednoduchou záležitostí – muž musí být ke všem svým ženám spravedlivý. Sama súra mužům radí, že pokud se bojí, že budou ke svým ženám nespravedliví, ať si vezmou pouze jednu. Spravedlnost musí

⁴⁹ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 64, 78, 79.

být obsažena ve všech aspektech života, jak citového, materiálního, tak i sexuálního. Dle práva by si tak zanedbávaná žena mohla soudně stěžovat na diskriminaci a vymáhat náležité zacházení. Muž si tedy může dopřát více manželek pouze v případě, když je schopný všechny manželky náležitě zabezpečit.

Soudobí reformisté proto hlásají, že mnohoženství je v dnešním islámu fakticky zakázáno, jelikož je nemožné, aby byl muž schopen zajistit všem svým ženám zcela stejné podmínky. Pro podložení této interpretace často také zmiňují jeden *hadís* (ústně předávaná svědectví o činech proroka Mohameda), podle něhož Mohamed radí žít pouze v monogamním svazku, i když on sám tuto praxi několikanásobně překročil.⁵⁰

Nutno dodat, že polygamie je v islámu založena na souhlasu obou partnerů. Pokud je muž již ženatý, nikdo nemůže ženu nutit, aby se za něj provdala, navíc se při uzavírání potencionálního sňatku mohou smluvně dohodnout na monogamii – tedy, že její manžel nesmí pojmout za manželku už nikoho jiného, nežli ji.⁵¹

Naší evropskou společností je muslimské mnohoženství bráno jako něco nepřirozeného, muslimové jej však vnímají jako uzákonění mužské nevěry svázané právními normami. Není to tak, že by islám promiskuitu podporoval, islám si ji však uvědomuje a reaguje na tento projev pravidly náboženského zákonodárství, které svazují sňatek s více ženami poměrně přísnými zásadami.⁵²

⁵⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 230, 231.

⁵¹ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 65.

⁵² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 231, 232.

3.7 Domluvený sňatek

Domluvené sňatky jsou v islámské společnosti velmi častým jevem. Konají se často i proti vůli ženy, kterou k domluvenému sňatku rodina nakonec většinou donutí, o čemž pojednává i příběh Íráanky Možgán.

Možgán se na studiích zamilovala do svého spolužáka jménem Májzár. O mladé lásce se však dozvěděli Možgánini rodiče, kteří začali ihned jednat. Možgán totiž již od mala pomalu připravovali, že si vezme jejího bratrance Pedráma. Nutno dodat, že Možgánini rodiče nebyli žádní ortodoxní muslimové, často hovořili i o možnosti přestěhovat se do Evropy. Požadavek domluveného sňatku byl u této středostavovské rodiny motivován něčím jiným. Neustále Možgán opakovali, že je Pedrám velmi slušný a hodný chlapec, což pro ně bylo stěžejní. Argumentovali také tím, že nikde není napsáno, že i kdyby si Možgán vzala Májzára, že by byla šťastná. Nakonec tedy Možgán podlehla a vzala si svého bratrance Pedráma.

Sňatky jsou uzavírány povětšinou v mešitě, nezbytnou součástí každého sňatku je také svatební smlouva. V islámské společnosti se jedná o opravdu zásadní dokument, který pojednává o majetkových poměrech obou rodin. Možgánini rodiče se proto snažili sjednat pro ni, v případě rozvodu, co nejlepší podmínky. Důležitým bodem ve smlouvě, který si Možgán prosadila bylo, také to, že Pedrám je povinen kdykoli dát Možgán souhlas k vycestování do zahraničí, když o něj požádá. Dle íránského zákona totiž každá žena v případě cesty do zahraničí potřebuje souhlas otce nebo manžela. V Možgánině případě se tedy nejednalo o sňatek z lásky, protože ten v tradiční islámské společnosti není téměř nikdy běžným jevem.⁵³

⁵³ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 110, 111.

3.8 Svatba

U obřadu není vyžadován žádný specifický rituál, nejčastěji bývá pouze zvykem, že někdo zarecituje úryvek z Koránu a přednese krátkou řeč. Důležitým bodem svatebního obřadu je podepsání (a předešlé sepsání) svatební smlouvy. Smlouvu podepisuje ženich sám a za nevěstu její zástupce. Při obřadu je tedy nutná přítomnost vládního úředníka, jenž nese právní odpovědnost.

Oslava svatby začíná až po podepsání svatební smlouvy. Oslavy probíhají všude různě, každá oblast disponuje vlastními zvyklostmi. Společnou tradicí je svolání příbuzných, samozřejmě dle finančních možností manžela. Oslava je tedy velká tak, jak to okolnosti a finanční prostředky dovolují.

Většinou je pro muslimy důležité, aby se na oslavě nacházelo hodně dobrého jídla, hosté, aby byly v nových čistých šatech, hrála zde hudba, svítla barevná světla a aby místnost byla vhodně vyzdobena. Oslavy mohou trvat i několik dní.

Specifickým rysem Středního východu je zvyklost, kdy se na některých místech vyvěšuje po svatební noci zakrvácené prostěradlo, což potvrzuje, že nevěsta byla panna a že muž je potentní. Jde o symbol naplnění svazku.⁵⁴

3.8.1 Věno

Věno neboli *mahr* je částka, kterou muž dává nevěstě při svatebním obřadu. Konkrétní částka věna se může lišit, jde vždy o dohodu, kterou uzavírají obě rodiny před uzavřením sňatku, jejíž částka je ukotvena ve svatební smlouvě.

Výše zmíněné věno není však určeno rodině nevěsty jako výkupné za ženu. Věno náleží manželce, jde o jakousi sociální pojistku, která slouží jako jistota v případě rozvodu či ovdovění.

V dnešní době se v sekulárních kruzích některých islámských zemí stalo věno spíše symbolickým jevem. Mnozí mladí muži si totiž nemohou dovolit zaplatit vysokou částku za věno. Problém tedy nastává v konzervativních kruzích, kdy výše věna

⁵⁴ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 144.

představuje otázku nevěstiny cti a je zároveň zkouškou movitosti rodiny ženicha. Vzhledem k nynější sociální a hospodářské situaci v mnoha islámských zemích se jen velmi málo mužů ožení s ženou, kterou by si z citových či společenských důvodů přáli. Dcery zase bývají provdávány za o mnoho starší a movitější muže, jež by je měli do konce života řádně zajistit.

V předislámské arabské společnosti šlo zprvu opravdu o koupi nevěsty. Tuto praktiku však přetransformoval Mohammed v již zmíněnou sociální pojistku. Mahr se tedy stal součástí propracovaného islámského rodinného práva, jež je dodnes platné ve většině islámských zemí.⁵⁵

3.9 Rozvod

Manželství v islámu je bráno jako velmi posvátný svazek, kde není běžné se jen tak rozvést. Obecně vzato platí, že rozvod připadá v úvahu opravdu jen při pádných důvodech, v nevyhnutelných případech. Pokud je manželství nějak ohroženo, páry jsou nabádány k tomu, aby nejprve vyzkoušely všechny možnosti nápravy, než by se přešlo k samotnému rozvodu. Ve finále to znamená, že islám rozvod sice uznává, ale všemi možnými prostředky od něj odrazuje.

Manželství má právo ukončit jak muž, tak i žena. Pokud však manželství ukončí žena, měla by svému muži vrátit svatební dar, tedy věno, či naturální dar, který se dával v dřívějších dobách. Vrácení svatebního daru je gesto, kterým manželka kompenzuje svému muži, že jej opouští. Korán radí mužům, aby si brali svatební dary zpět pouze v případech, když chce svazek ukončit manželka⁵⁶:

„Rozvod je možný dvakrát, potom lze podržet manželku podle správné zvyklosti nebo ji propustit v dobré vůli. Není vám dovoleno vzít nic z toho, co jste jí dali, leda že oba se obáváte, že nedodržíte omezení Bohem daná. Jestliže se obáváte, že nedodržíte omezení Bohem daná, tedy nebude pro žádného z obou vás hříchem,

⁵⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 242, 243.

⁵⁶ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 41, 42.

*jestliže žena se vykoupí. Toto jsou omezení Bohem daná, nepřekračujte je! Ti, kdož překračují Boží omezení, ti jsou nespravedliví!*⁵⁷

Jednou přišla žena za Prorokem Mohamedem, jelikož se chtěla rozvést. Svěřila se Prorokovi, že nemá nic proti manželově povaze ani chování. Problémem shledávala v tom, že jej skutečně nemilovala, a proto s ním nebyla schopná dále žít. Prorok se jí zeptal, jestli by svému muži vrátila zahradu, kterou jí daroval jako svatební dar. Odpověděla, že ano. V návaznosti na dohodu řekl tak Prorok muži, aby si vzal zpět svou zahradu a aby souhlasil s rozvodem.

Dále jsou to také případy, kdy by žena chtěla zůstat v manželském svazku, ale je nucena z vážných důvodů k rozvodu. Vážnými důvody může být například krutost manžela, muž neplní si manželské povinnosti či opuštění manželky. V takovýchto případech by manželství měl rozvést islámský soud. Korán káže mužům, aby se nerozváděli se svými ženami jen proto, že se jim manželky znelíbí. Naopak je nabádá, aby se k nim chovali laskavě i v případech, kdy k nim chovají již jen vlažné či dokonce žádné milostné city.⁵⁸

*„... A zacházejte s nimi podle zvyklostí uznaných! Jestliže k nim cítíte odpor, je možné, že cítíte odpor k něčemu, do čeho Bůh vložil velké dobro.“*⁵⁹

Také Prorok Mohamed vedl muslimy k tomu, aby věřící muž necítil nenávist k věřící ženě. Pokud se muži na ženě něco nelíbí, najde si něco, co se mu na ní bude líbit. Zdůrazňoval také, že nejlepšími muslimy jsou ti, jenž se dobře chovají ke svým chotím. Islám si samozřejmě uvědomuje, že mohou nastat situace, kdy se manželství udržet nedá. Proto Korán nabízí rady, jak se zachovat vůči provinilci. Konkrétně nabízí čtyři různé rady pro muže, jehož manželka ohrožuje jejich manželství svým špatným jednáním:⁶⁰

⁵⁷ Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 2:229. Československý spisovatel, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7459-080-1, s. 470.

⁵⁸ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 43, 44.

⁵⁹ Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 4:19. Československý spisovatel, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7459-080-1, s. 523, 524.

⁶⁰ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 44.

„... A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte (1) a vykažte jim místa na spaní (2) a bijte je (3)! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký. A obáváte-li se rozvratu mezi oběma, povolte rozhodčího z jeho rodiny a rozhodčího z její rodiny (4). A přejí-li si oba manželé usmíření, Bůh mezi nimi zařídí shodu, neboť Bůh je vševědoucí a dobře zpraven.“⁶¹

Nejprve má muž vyzkoušet první tři rady, poté až čtvrtou. Bití manželky je sice na třetím místě, neznamena to však, že by ji poté mohl bít i nadále. Pokud bití nepomůže, nesmí se muž na ženu zlobit a musí přistoupit ke čtvrtému bodu – což je usmíření pomocí obou rodin z páru.

Pokud je provinilcem muž, Korán ženám radí, aby se snažila dospět s manželem k dohodě s pomocí rodiny nebo i bez ní⁶²: *„Jestliže se žena obává od manžela svého hrubosti, není pro ně oba hříchem, dospějí-li mezi sebou ke vzájemné dohodě, neboť dohoda je to nejlepší. ...“⁶³*

Za povšimnutí také stojí fakt, že Korán ženám neradí to, co mužům – tedy pohlavní zdrženlivost a bití. Důvod můžeme shledávat v ochraně manželky před agresivní reakcí muže, který se již předtím k ní nechoval dobře.⁶⁴

⁶¹ Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 4:34-35. Československý spisovatel, s.r.o., 2012.

ISBN 978-80-7459-080-1, s. 526.

⁶² AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 46.

⁶³ Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 4:128. Československý spisovatel, s.r.o., 2012.

ISBN 978-80-7459-080-1, s. 537.

⁶⁴ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 47.

3.10 Výdělek ženy

Jak už jsem zmínila, ženy v těchto orientálních společnostech nemají stejná práva jako muži, ale nemají ani stejné povinnosti. Povinností mají spíše méně, což některým ženám vyhovuje.

Výdělek ženy náleží dle islámského práva pouze ženě samé. V praxi to vypadá tak, že pokud si žena sama vydělává – pracuje například jako učitelka, tak celý její výdělek patří pouze jí. Nemusí z něj přispívat na nájem, na jídlo, na děti, na nic. Muž má naopak povinnost zaopatřit rodinu. Pokud žena muže nemá, tato povinnost pak náleží otci či bratru, bez ohledu na to, zda a kolik si vydělává sama.

Je tedy na ženě, jestli na domácnost či jakékoliv jiné náklady přispěje či ne. Pokud ne, tak je to ovšem v pořádku, klidně může vydělávat více než muž a vše si nechat pro sebe. Muž s tím dle islámského práva nic nezmůže.⁶⁵

⁶⁵ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 180.

4 ŽENA, RODINA A SPOLEČNOST V SOUČASNÉM ISLÁMU

4.1 Narození dítěte

4.1.1 Předurčenost narozením

Předurčenost komu a kde se narodíme je v muslimské společnosti rozhodující. Pokud se například narodíme v údolí Bíkáa (zemědělská oblast v Libanonu), tak nám společnost jasně určuje, s kým se oženíme, s kým naopak ne, co budeme jíst nebo jak se budeme jmenovat. Determinace naší identity je mnohem více určující než v evropské společnosti, proto ji muslimové mají mnohem menší šanci ovlivnit.

Tato předurčenost je tak silná právě kvůli náboženství. Islám je pevně spjat s identitou každého muslima. Pokud někdo zaútočí na islám, jde o útok na ně samotné, což platí i dnes u moderních muslimů či jejich diplomatů. Krajně nepřipustné je pro muslimy nepřesné citování Koránu. V tu chvíli mají potřebu zastat se autora – tedy Boha a zasáhnout. Pro srovnání – když by někdo v evropské společnosti citoval Bibli nepřesně, nebo by vynechal úryvek či si jej vyložil po svém, nikdo se asi nějak zvlášť rozhořčovat nebude.⁶⁶

4.1.2 Těhotenství a porod

Pohlavní styk je v muslimské společnosti brán jako Boží dar, jehož údělem je plození a zrod potomků. Smyslem pohlavního styku má být radostná komunikace mezi dvěma muslimy prostřednictvím bohubilé rozkoše.⁶⁷ Před každým intimním stykem by muslimský pár měl pronést *basmalu* (arabská formule, kterou začíná až na výjimku každá súra).⁶⁸

⁶⁶ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 37, 38.

⁶⁷ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 88.

⁶⁸ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

Když žena zjistí, že je v jiném stavu, má právo dostat, na co má chuť. Žena by v těhotenství měla být velmi hýčkána, pokud ne, může se to negativně odrazit na povaze dítěte.

I v dnešní době probíhají porody spíše doma než v nemocnici, proto do domu v den porodu přichází vyškolená „porodní bába“. V arabštině zní výraz pro porodní bábu *al-Qábila*, přičemž slovo *qabila* znamená přijmout. Jde tedy o první osobu, která dítě drží v náruči a která ho políbí – přijme jej, což ji připisuje jakýsi status babičky dítěte. Když se dítě narodí, položí jej porodní bába na ženino břicho a jde pro otce, který při porodu z pravidla nebývá přítomen.⁶⁹ Po narození dítěte bývá ještě zvykem pošeptat do ucha miminku *šahádu* (vyznání víry). Poté následuje společná modlitba za zdraví dítěte a rodičů. Dle finančních a sociálních možností rodiny může následovat oslava, jejíž průběh závisí na místních zvyklostech.⁷⁰ Další oslava by měla nastat sedmý den, kdy by rodiče měli své dítě pojmenovat. Tato oslava je součástí obřadu, při kterém se obětuje zvíře a dítěti se ustříhne chomáček vlásků.⁷¹

4.1.3 Narození dcery

Když žena porodí syna, náleží ji úcta a vyslouží si i významné místo v očích své tchýně, představuje totiž pokračovatelku rodu. Porodí-li však jen děvčátka, může na ni být negativně nahlíženo a tím i klesnout její sociální status. V některých případech to může znamenat důvod k rozvodu či příčinu sezdání muže s další ženou.

Pro muže situace, kdy se mu narodí pouze dcery, není také lehká. V první řadě se může stát terčem posměchu a v řadě druhé není jednoduché dcery, za které má zodpovědnost, živit (samozřejmě do té doby než je provdá).⁷²

V raných dobách islámské společnosti bylo někde zvykem, že se narozená děvčátka zabíjela. Sám Mohammed byl proti těmto činům. Prorok proto slíbil těm,

⁶⁹ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 187, 188.

⁷⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 192, 193.

⁷¹ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

⁷² MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 246.

komu se narodily dcerky, velikou odměnu, pokud se ke svým dcerám budou při výchově chovat vlídně.⁷³

4.2 Dětství a výchova dětí

Prvních sedm dní má být dítě stále poblíž prsu matky. Dětem není doporučeno, aby jedly maso dříve než ve dvou letech. Od tří let věku může pak jíst, co uzná za vhodné. Žena by měla kojit nejlépe dva roky nebo alespoň do doby, než dítěti začnou růst první zoubky.

Dětství v arabských zemích trvá do sedmi let věku. V pěti letech je prý dítě nejvíce náchylné k různým nemocím a chorobám. Proto by o něj mělo být v období dětství co nejdůsledněji pečováno. Tyto obavy pramení z dřívějších dob, kdy v tomto věku umíralo mnoho dětí, což se v současné době již naštěstí neděje.⁷⁴ Výchova dětí zdaleka není v kompetenci matky. Výchova je podřízena zejména poměrům kolektivního soužití rodiny.⁷⁵

Od doby, kdy už jsou děti větší a začínají chodit, se doporučuje, aby se nedávaly přes den spát, aby poté spaly dobře v noci. Spát chodí zásadně čisté.⁷⁶ První čtení Koránu a jeho recitace přichází co nejdříve – hned jak dítě začne číst. Pokud jsou děti ještě malé, mohou si spolu hrát, po sedmém roku věku jsou však separované (pokud se nejedná o příbuzné) do dívčí a chlapecké části.⁷⁷ Dítě musí mluvit pravdu, být trpělivé, mít úctu k rodině a ke starým lidem a zejména činit dobro. Samozřejmě i zde platí zásady slušného chování jako dávat přednost starším, nezívat bez zakrytí úst apod.⁷⁸

⁷³ AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, s. 21.

⁷⁴ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 187, 188.

⁷⁵ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 246.

⁷⁶ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 188.

⁷⁷ DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor). ISBN 80-726-0088-5, s. 141.

⁷⁸ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 188.

Děti jsou v muslimské společnosti nade vše. První dítě by měla žena porodit do roka od svatby. Což samozřejmě v dnešní společnosti už takovým pravidlem nebývá.⁷⁹ Starat se o dítě tak, aby se cítilo dobře, zajímat se o jeho blaho fyzické, ale i duchovní, patří dle proroka Mohammeda k vyššímu stupni dobročinnosti. Jde o nejvíce chvályhodný islámský skutek. Zodpovědnost za dítě nenesou pouze rodiče. Dítě má být předmětem společenského zájmu. Dítě může zůstat totiž bez rodičů, v takovémto případě za něj nesou zodpovědnost příbuzní, pokud žádné nemá, jsou na řadě známí a v krajním případě náležité úřady. V každém případě je blaho dítěte záležitostí celého muslimského společenství.⁸⁰

4.2.1 Škola

Školní docházka začíná většinou v sedmi letech. Dívky absolvují základní školní docházku již v páté třídě. K dispozici jsou státní, náboženské či soukromé školy – záleží na dostupnosti a prostředcích každé rodiny. V některých arabských zemích je v dnešní době školní docházka povinná do deváté třídy pro všechny děti. Dále si pak mohou vybrat, jestli půjdou na odbornou školu či gymnázium. Ženské populace se na univerzitách ve srovnání s mužskou objevuje daleko více. Důvod je prostý, muži jdou co nejdříve pracovat, aby uživilí rodinu.

Když žáci navštěvují soukromou základní či střední školu, tak nosí většinou uniformy. Na státních školách bývá oblečení různorodé, většinou se zde nosí typické arabské oblečení. Na univerzitách se jednotné oblečení nenosí nikde.⁸¹

Škola je velmi důležitou institucí i v muslimských zemích, kde většina žen nepracuje a stará se pouze o domácnost. To dokazuje i studie, kterou se zabýval doktor Duncan, který zkoumal nepřímou úměru mezi délkou školní docházky matek a úmrtností jejich malých dětí. V jedné odloučené osadě matky ráno vynášely na mráz vymočit polonahé plačící děti – vůbec jim nedocházela souvislost mezi takovým chováním a onemocněním svých dětí. Proto je velmi důležité, aby alespoň jedna žena

⁷⁹ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 118.

⁸⁰ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 127, 128.

⁸¹ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 188.

z takovýchto osad byla vzdělaná a mohla poté sousedky učit, proč je dobré umývat si ruce, než sáhnou na novorozeně apod.

Situaci s povinnou školní docházkou v Afghánistánu zkomplikovala v 80. a 90. letech válka. Dalším problémem představovalo hnutí Talibán, jenž na dobytých územích zakázalo výuku pro děvčata do doby, než se zcela separují dívčí a chlapecké školy.

Se smutnou zkušeností a s tím, jak vypadá škola v jedné pákistánské osadě, se setkal i novinář Břetislav Tureček, jenž byl svědkem velmi politováníhodného školního prostředí. Zdi stavení byly prorostlé plísní a mechem, nedalo se tam učit – děti byly stále nemocné, proto za pěkného počasí probíhala výuka raději venku.

Problém v těchto vesnicích představuje zároveň nedostatek učitelů, kteří po absolvování studia zůstanou většinou ve městě, do výše zmíněného prostředí se chce opravdu jen málokdo vrátit.

V mnoha pákistánských vesnicích otcové své dcery do škol vůbec neposílají, byť je v Pákistánu školní docházka povinná. Spousta rodin je toho názoru, že dívky celý život stráví stejně jen péčí o domácnost, tak proč je posílat do škol. Školní docházku zavrhuje i kvůli finanční situaci – většina rodin si soukromé školy nemůže dovolit. Ve státních školách se děti po pěti letech naučí maximálně abecedu, což přijde mnoha rodinám zbytečné, takže dívky neposílají ve finále nikam.⁸²

4.3 Potrat

Umělé přerušení těhotenství (arabsky *idžhád*) je v islámu považováno za těžký hřích. Početí malého jedince představuje nejdůležitější bod manželského vztahu. Lidský život musí být chráněn za každé okolnosti. Interrupci neomlouvají ani špatné životní podmínky nebo chudoba. Dle Koránu každý, kdo bezdůvodně usmrtí malého muslima, skončí v nesmrtelném ohni.

⁸² TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 122, 123.

Když je do plodu již „vdechnuta duše“, jde již o plnohodnotnou vraždu a také tak by měl být čin potrestán. Otázkou však zůstává, kdy se do plodu duše dostane, zda ihned po zplodění nebo až po 120 dnech života v děloze. Pokud vdaná žena nechce být těhotná a přistoupí k potratu, je její čin roven vraždě. Tudíž žena a všichni, kdo ji při tomto činu pomáhali (lékař, porodní bába) musí být na hrdle potrestáni. Žena může být zproštěna viny pouze v případě, když se prokáže, že k interrupci došlo proti její vůli. Dnes i v minulosti se interpretace toho, co je a co ještě není interrupce liší, proto není jednoduché zvolit adekvátní sankci. Situaci bude každá muslimská oblast řešit dle zvyklostí a norem dané společnosti.

V potaz je samozřejmě brán i početí plynoucí ze znásilnění (*ightisáb*). Znásilnění je dle Koránu bráno jako jeden z nejvážnějších hříchů. Problém opět nastává v pohledu na to, co je za znásilnění považováno a co ne. Pokud se prokáže, že žena byla znásilněna a následkem toho otěhotněla, měla by ji být interrupce povolena. Pravdou ovšem zůstává, že ani v dnešní době není šaría na ženinu stranu nějak zvlášť nakloněna.

Jak jsem již zmínila dříve, někdy po znásilnění může dojít až k vraždám „ze cti“, což rozhodně nemá oporu ani v Koránu, ani v islámském právu. K těmto trestným činům dochází především v Afghánistánu, Pákistánu, některých oblastech Levanty, potažmo mezi muslimy v západní Evropě, přičemž by tyto činy měly být hodnoceny jako projevy kriminality vycházející většinou ze zvykového práva určité oblasti.

Na ženinu stranu se islámské právo šaría přiklání v případě, kdy je ohrožen život matky. I na tyto případy se však vztahují normy – šaría stanovuje detailní přehled, za jakých okolností může být ještě interrupce povolena a kdy už ne. Jde o velmi citlivé téma, a to zejména v zemích, kde islámské právo tvoří stěžejní pilíř zákonodárné moci. Naopak v zemích, které jsou dnes již spíše sekularizované, nepředstavuje zdejší dilema tak závažný problém. Výsledný pohled, na kterém se koneckonců shodují soudci i učenci, je, že pokud je ohrožen život matky i dítěte, mělo by se dát přednost životu matky jako pokračovatelky rodu a základnímu pilíři společnosti.⁸³

⁸³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 228, 229.

4.4 Neplodnost

Dle islámského práva není neplodnost důvodem k rozvodu. Muž má sice právo vyhledat další manželku, která mu umožní zplodit legitimního potomka, nemůže ovšem kvůli neplodnosti opustit první manželku. Není vina ženy, že nemůže mít potomka, proto by za to neměla být trestána či jakkoliv opovrhována. Právě naopak – muž by se měl ženě ještě více věnovat, aby se necítila zbytečná, jelikož nemůže родit.

Kroky vedoucí k sňatku s další manželkou jsou nevyhnutelné také kvůli tomu, že islám nedovoluje adopci. Muslimové věří, že pouze pravá matka a otec dokážou dítěti zajistit bezpečný a blahobytný život.⁸⁴

4.5 Rodina

Stejně tak jako rodiče musí dbát o blaho svých dětí, tak i děti jsou zodpovědné za poskytování podpory a výživy svých rodičů. Za péči, kterou rodiče projevují svým dětem, je nejvyšší náboženskou povinností jejich ratolestí, aby rodičům život v případě potřeby co nejvíce zpříjemnili.⁸⁵ Díky tomuto chování se muslimský svět může pyšnit téměř úplnou absencí domovů pro seniory – zkrátka je nepotřebují. Rodiče zůstanou bydlet u svých dětí, které se o ně až do jejich skonání starají. Jde již o zautomatizovaný zvyk, který pohání většinou láska nebo společenská tradice.⁸⁶ Někteří muslimové považují starost o starší za čest a zároveň za možnost duchovního růstu. Právem rodičů je za celoživotní starost na oplátku očekávat zajištění.⁸⁷

„Pravil Vznešený: Pán tvůj rozhodl, abyste nikoho kromě Něho neuctívali a abyste rodičům dobré prokazovali. A jestliže jeden nebo oba z nich u tebe zestárnou, neříkej jim „Fuj!“ a neodbývej je stroze, nýbrž mluv s nimi slovem laskavým!

⁸⁴ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 171, 172.

⁸⁵ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 129.

⁸⁶ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 125.

⁸⁷ IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. 2. vyd. V Praze: Islámská nadace, 2009. ISBN 978-80-904373-4-0, s. 50.

Skloň k nim oběma z milosrdenství křídla pokory a řekni: „Pane můj, smiluj se nad nimi oběma, tak jako oni mě vychovali, když jsem byl malý!“⁸⁸

V muslimské rodině panuje velmi silná soudržnost. Příbuzenský vztah garantuje pomocnou ruku vždy a za jakékoli situace.⁸⁹ Výše zmíněná soudržnost, pakliže nemusí znamenat osobní sympatie, což vypráví i příběh muslimky Nancy Dupreeové, se kterou vedl rozhovor novinář Břetislav Tureček. Nancy trápilo chování jejího bratrance, jenž za komunistického režimu v 80. letech pracoval pro Sověty. Vyčítala mu, že je zrádce a že uvalil hanbu na celou jejich rodinu. V tom přišla Nancyina matka, která ji napomenula, že ať už provedl cokoliv, stále je součástí rodiny, a tudíž má vždy u nich dveře otevřené. Zdejší chování jen potvrzuje, jak silné rodinné pouto v muslimské společnosti existuje.⁹⁰

„Pravil Vznešený Alláh: Chovejte se vlídně k rodičům, příbuzným, sirotkům, chudým, sousedovi pokrevně spřízněnému i cizímu, příteli ze sousedství.“⁹¹

Rodina představuje základní stavební jednotku civilizace, důležité je nesobecké jednání, štědrost, láska, mír a bezpečí, což vytváří stabilní rodinu. Výsledkem je pak harmonický společenský řád.⁹²

⁸⁸ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 163.

⁸⁹ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofie, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 155.

⁹⁰ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 125.

⁹¹ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 157.

⁹² IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. 2. vyd. V Praze: Islámská nadace, 2009. ISBN 978-80-904373-4-0, s. 50, 51.

4.5.1 Rodina, služebnictvo a sousedi

Dalším rysem rodinného života je samozřejmě i jeho vztah s okolím, tedy se služebnictvem, případně se sousedy. Sám prorok Mohamed radil těm, jenž disponují služebnictvem, aby se k nim chovali jako ke svým bratrům a sestrám, nikoli jako k otrokům. Což znamená chovat se k sloužícím spravedlivě, laskavě, poskytnout jim dobré jídlo, pití a slušný oděv. Prorok také zdůrazňuje, že nemají být ponižováni, pronásledováni či přetěžováni prací. Laskavé chování Pánů vůči svým sloužícím ukazuje, jak si ti, kteří jej dodržují, váží lidskosti a práce.

V muslimské společnosti se těší významnému postavení také sousedé. Muslimové by se ke svým sousedům měli chovat vlídně a se zájmem. Podstatnou částí sousedského vztahu je také pomoc. Prorok hlásal, že ten, jehož žaludek je plný a sousedův strádá, není pravým muslimem. Sousedi by spolu měli sdílet dary, radosti, ale i strasti.⁹³

„Pravil Vznešený Alláh: Chovejte se vlídně k rodičům, příbuzným, sirotkům, chudým, sousedovi pokrevně spřízněnému i cizímu, příteli ze sousedství a jdoucím po cestě Boží a těm, jimiž vládne vaše pravice!“⁹⁴

4.5.2 Muslimové a společnost

Vztah jednotlivce a společností je úzce spjatý, a tak jej muslimové vnímají. Každý čin jednotlivce má posléze dopad i na společnost, takže mezi tímto vztahem panuje vzájemná solidarita a zodpovědnost.

Jednotlivec se má chovat tak, aby prospíval své společnosti, jelikož jedině tak prospívá i Bohu. Tento vztah funguje samozřejmě i obráceně – společnost se zodpovídá Bohu za blaho jednotlivce.⁹⁵

⁹³ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 129.

⁹⁴ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 155.

⁹⁵ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 130, 131.

4.5.3 Ekonomická stránka

Islám neodsuzuje žádnou práci, jejíž pomocí si lidé vydělávají na živobytí. Práce, kterou muslimové vykonávají, nesmí však obsahovat necudnost a zlo. Prorok Mohamed hlásal, aby muslimové raději pořezali dřevo a vydělané peníze darovali na dobročinné účely, než aby oni sami žebřili na druhých. Islám káže, že nelze shazovat statut jakékoli práce, pokud si díky ní poctivě člověk vydělává na živobytí.

Muslimové velmi podporují také obchod. Všechny obchody musí být uzavřeny poctivě, nelze skrývat před zákazníky vady zboží či přeceňovat zboží. Tyto činy jsou hříšné a lze je dle islámského práva trestat. Dle proroka Mohameda každý, jenž získal majetek neprávem, bude v soudný den Bohem náležitě potrestán. Prostřednictvím slušného a počestného způsobu islám podporuje každého muslima ve zlepšení svých materiálních podmínek, netrvá na žádné askezi ani upírání hmotných statků. Skutečným a jediným vlastníkem všech statků je ale nakonec pouze Bůh, jelikož člověk se rodí s prázdnýma rukama a stejně tak ze světa i odchází.

Muslim, jenž se zajímá o společnost, podporuje ji a finančně vypomáhá, je chráněn před sobectvím a chamtivostí, což ve finále představuje koncepci majetku v islámu. V Koránu můžeme nalézt pasáž, která nařizuje vlastníkovu majetku dodržet finanční závazky vůči svým nejbližším.⁹⁶

4.5.4 Výroky Proroka o rodině

4.5.4.1 O povinnosti výdajů na rodinu

„Pravil Vznešený Alláh: Na otci dítěte pak spočívá výživa i oblékání matek podle zvyklosti uznané.“⁹⁷

„Pravil Vznešený: Necht' ten, kdo je blahobytný, dává úměrně k blahobytu svému a necht' ten, jehož obživa je odměřena, dává z toho, co Bůh mu ušetřil.“⁹⁸

⁹⁶ 'ABD AL-'ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 133, 134, 135, 136.

⁹⁷ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 152.

4.5.4.2 O vydání toho, co je nemilovanější a nejlepší

„Pravil Vznešený Alláh: Nikdy nedosáhnete pravé zbožnosti, dokud nebudete rozdávat z toho, co milujete...“⁹⁹

„Pravil Vznešený: Vy, kteří věříte, rozdávejte almužny z dobrých věcí, jež jste si vysloužili, a z toho, čemu jsme pro vás dali vzejít ze země. A nevybírejte to nejhorší, abyste to rozdali.“¹⁰⁰

4.6 Muslimský pohřeb

Na rozdíl od naší evropské praxe se pohřeb v muslimských zemích odehrává co nejrychleji – nejlépe ještě před západem slunce v den úmrtí. Přípustný způsob pohřbívání je možný pouze formou uložení zesnulého do země, kremace či jakýkoli jiný způsob naložení s ostatky je nedůstojný.

V případě, že zemře žena, o mrtvé tělo se starají ženy, v případě, že zesne muž, tato starost padá na muže. Bývá zvykem, že tělesné otvory mrtvého se ucpou bavlnou, aby duše nemohla opustit tělo dříve, než jej uloží do hrobu. Muslimové nejsou pohřbíváni v oděvu, tak jak je to zvykem u nás, nýbrž v *kafanu* – kusu bezešvého plátna. Privilegiem pohřbení v oděvu se vyznačují pouze mučedníci.

Muslimské hřbitovy vypadají také jinak, než na jaké jsme zvyklí zde v Evropě. Nepředstavují místo ticha a strachu. Nemusí stát na odlehlých místech ani u mešit – vznikaly spontánně. Proto není výjimkou, pokud na ně narazíme například v parcích v centru Sarajeva.¹⁰¹

⁹⁸ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 152.

⁹⁹ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 153.

¹⁰⁰ MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008. ISBN 978-80-9024, s. 153.

¹⁰¹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 195, 197.

4.7 Postavení žen v dnešním světě

4.7.1 Konvertita

Z dnešní doby jsou známy četné případy, kdy ženy – ať už Evropanky či přímo křesťanky konvertovaly k islámu. Arabista Petr Pelikán vidí důvod v ženské konvertitě jako něco iracionálního. Vidí v ženách více emocionálních prvků nežli v mužích, což může být ve výsledku jeden z důvodů, proč konvertovat. Islamisté by výše zmíněné řádky podpořili tím, že jde o důvod, proč ženy mají ve společnosti jiná práva než muži, což ilustruje i následující příběh. Pokud má žena z nějakého důvodu vypovídat u soudu, může se jednat o období, kdy právě menstruuje, což u ní může vyvolat hysterii a potažmo ovlivnit svědectví nebo někoho neprávem obvinít. Kvůli těmto nuancím se pak dle islámského práva vyrovná svědectví jednoho muže dvěma ženám. Dalším důvodem k přechodu k islámu bývá také nespokojenost se společností, ve které daná osoba žije.¹⁰²

4.8 Svatba a manželství v dnešní době

4.8.1 Svatba

Podmínkou pro uzavření sňatku je, aby muž byl již vyučený řemeslu nebo dosáhl určitého vzdělání. V arabském světě se řemesla těší velké oblibě. Nalezneme zde výrobce pokrývek hlavy, natěrače, kovotepce, knihaře, výrobce souprav na vaření kávy, tkalce, výrobce sedel na koně, výrobce ručního papíru a mnoho dalších. Krokem ke svatbě je zasnoubení (arabsky *al-chitba*).

Tradicí je, že rodina muže žádá o ruku rodinu dívky. O ruku nastávající může žádat i muž samostatně, musí ovšem vysvětlit, proč se nedostavila jeho rodina. V dnešní době je samozřejmě možné, aby i dívka požádala svého chlapce, aby ji požádal o ruku.

Vztah před uzavřením sňatku je možný, zamilovanost je přirozenou součástí vztahu mezi mužem a ženou. Tento vztah musí probíhat jen ve vší počestnosti

¹⁰² KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 173.

– zejména bez pohlavního styku. Na ženě zůstává odpovědnost, aby před svatbou nedovolila žádný sexuální akt. A to ani v dnešní době.¹⁰³

4.8.1.1 Svatební obřad

Sňatek může být uzavřen v kteroukoliv denní dobu, ať už v noci nebo ve dne. Totéž platí i o místě – pár se může brát doma, venku nebo v mešitě. Stejně jako u nás, tak i v muslimské společnosti má nevěsta i ženich svého zástupce (většinou se jedná o velmi blízkého příbuzného), kteří projednávají dohodu mezi nevěstou a ženichem. Svatební smlouvu stvrzují budoucí novomanželé svými podpisy, čímž končí doba zasnoubení. K intimním záležitostem ovšem stále nesmí dojít, dokud neproběhne obřad. Po svatebním obřadu a následných oslavách odjíždí většinou novopečený pár na líbánky.¹⁰⁴

4.8.1.2 Svatební oděv

Barva nevěstiniých svatebních šatů není determinována bílou, jako je tomu u nás. Šaty mohou být i oranžové, zelené nebo červené. Mohou tvořit jeden nebo dva kusy – základem je bohatě zdobená dlouhá, široká sukně, obvykle s rostlinnými motivy. Materiálem je pak samet, hedvábí či satén. Na hlavě nosí nevěsta zpravidla korunku, která je dle zámožnosti ženicha z bižuterie, případně ze zlata. Ženichův oděv je pak méně zdobený a má tmavou barvu – jako symbol úcty a vážnosti.¹⁰⁵

¹⁰³ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 127.

¹⁰⁴ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 132, 133.

¹⁰⁵ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 139.

4.8.1.3 Věno dnes

Ve srovnání s dnešní dobou, kdy manželka dostane obvykle věna dvě (při sňatku smluvenou finanční částku a další případně u rozvodu), a to finančního rázu, bylo dříve zvykem dostávat věno spíše materiálního typu. Typickým věnem byla ručně zdobená vysoká truhle na prádlo, koš, mísa, kuchyňské nádobí, deky, ložní prádlo či šperky.

Dnes je tomu jinak, finanční „odměna“ představuje gró daru. Může se stát, že se kvůli věnu a následné svatební oslavě muž zadluží dokonce na celý život, což vede k následným nepřátelským vztahům mezi příbuznými.

Povinností ženicha je obstarat vše potřebné pro domácnost – nábytek, kuchyňské potřeby, koberec nebo auto. Zde zase nastává klíčový moment, který musí muž vyřešit – pokud nemá na to, aby potencionální rodinu zajistil, je třeba si opět vypůjčit.

Jídlo servírované po svatebním obřadu se nazývá *mansaf* neboli skopové maso s rýží. Svatební dary novomanželé dostávají obvykle až den po svatbě – tzv. den *an-nuqút*. Dary od příbuzných bývají většinou finanční příspěvky na zaplacení dluhů či výbava pro domácnost.

Věna, které ženich dává nevěstě, mohou být různě vysoká, pokud se jedná o finanční obnos. Žena samozřejmě může říct, že věno nepožaduje, tudíž je jípak při obřadu předána pouze symbolická částka. Tento případ většinou nastává, když se v dané oblasti nachází více žen než mužů (například v Egyptě), žena je pak ráda, když se vůbec provdá, proto musí častokrát ze svých požadavků slevit. Provdaná žena má totiž mnohem lepší postavení, než žena svobodná. Provdanou ženu kromě jejího manžela nikdo nějak zvlášť většinou nekontroluje, kdežto svobodnou společnost stále hlídá – s kým se baví, na koho se usměje atd.

Pokud se rozvádí muž se ženou, musí ji živit do konce svého nebo jejího života. Výjimkou je, pokud se žena opět provdá, nebo když muž dokáže manželčinu nevěru. V takovémto případě ztrácí žena nárok na jakékoliv odškodnění. Záleží na případě, obvyklá skutečnost je však taková, že jen málo mužů chce po rozvodu vychovávat a starat se o pubertální děti, proto zůstávají většinou do 18 let v opatrovnictví matky a otec na ně měsíčně posílá alimenty. Alimenty otci dětí vyměří soud, jenž je bere

přímo z jeho platu a posílá bývalé manželce. Když muž podniká a nezaplatí své bývalé ženě alimenty po dobu více než třech měsíců, může se dle některých arabských zákonů stát, že mu soud zakáže dále obchodovat a stát mu zkonfiskuje veškerý majetek. Na dětech by se rozvod měl odrazit co nejméně – nesmí být prostředkem k vyřizování účtů mezi bývalými manželi.

I v dnešní době stále platí zákon o mnohoženství, dokáže-li být muž ke všem (maximálně čtyřem) ženám spravedlivý. Dnes si muž obvykle opatří další manželku pouze v případě, když jeho první žena nemůže mít děti, a to také pouze s jejím souhlasem.¹⁰⁶

4.8.2 Svatba s cizinkou

Pokud si Arab bere za ženu cizinku – například Češku nebo Slovenku, měli by oba manželé vycházet z muslimské tradice, a také sepsat svatební smlouvu, ta je v islámském právu opravdu stěžejní. Mohou také vycházet z konzulárních smluv mezi Českou nebo Slovenskou republikou a danou arabskou zemí. Když budoucí nevěsta podcení tato předběžná opatření a stane se, že ji její muž později zapudí, nemá pak žádnou šanci na jakékoliv vyrovnání. Nejedná se pouze o finanční stránku, pokud muž neposkytne souhlas k vydání dětí (což většinou neposkytne), nemá na ně jejich matka žádné právo.

Z hlediska náboženství, když si křesťanka vezme za manžela muslima, nemusí nutně konvertovat k islámu, jelikož ona sama patří do *ahl al-kitáb* neboli k „lidem Knihy“. Tedy ke stejnému vyznání svaté knihy. Toto jednání se však nedá generalizovat, jelikož v některých arabských zemích konvertitu vyžaduje zákon, eventuálně ženichova rodina.

Paradoxně muslimku si smí vzít pouze muslim, takže jakýkoliv křesťan musí, byť jen formálně, konvertovat, a podmínkou je vyslovení *aš-Šahády*: *Ašhadu an lá*

¹⁰⁶ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 128, 129, 130.

iláha illá 'Lláhu wa ašhadu anna Muhammadan rasúlu 'Lláhi, což znamená v českém překladu: Bůh je jediný a Mohammed je jeho Prorok.¹⁰⁷

4.8.3 Dětské nevěsty

Provdat mladé dívky za mnohdy o několik desítek let starší muže, je zvyk pramenící z dob samotného Proroka Mohameda. Mohamedovu dětskou nevěstu představovala Á'íša. Svatební smlouva mezi nimi byla uzavřena už v dívčíných šesti letech a o tři roky později se stala Mohamedovou druhou manželkou. Díky doloženým pramenům víme, že Prorokovi bylo v té době něco málo přes padesát let. Jejich společný život pak trval zhruba devět let, tedy do Mohamedovy smrti.

Dříve bylo toto počínání naprosto běžným jevem, dnes už se o zcela běžný čin nejedná, ale není úplně vyloučen. Častokrát se muslimští učenci, jež dětským nevěstám holdují, odkazují právě na Prorokovo jednání, které však vyjímají ze svého historického kontextu.

Mladé dívky jsou při prvním pohlavním styku a potažmo při prvním porodu v útlém věku velmi často bolestivě poraněny. Země, ve kterých k těmto aktům nejčastěji dochází, jsou Afghánistán, Pákistán nebo Bangladěš. O této problematice vyšel také článek v časopise Time. Týkal se Íránu, kde legální věk pro sňatek dívky činí devět let, pro chlapce pak 14 let. Tento zákon často zneužívají pedofilové, jenž si vezmou dětskou nevěstu z chudé vesnické rodiny, zneužijí ji a poté opustí. Dospívající dívky jsou často podrobeny fyzickému násilí, což dokazuje i studie jednoho výzkumníka, který uvádí, že v Egyptě bylo svými manželi bito 29% provdaných dospívajících dívek, přičemž 41% bylo bito i během gravidity.¹⁰⁸

¹⁰⁷ KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 129, 130, 139, 140.

¹⁰⁸ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 60, 61, 62.

4.8.4 Manželství

Manželství v muslimském pojetí nepředstavuje takovou svátost, jako je tomu u křesťanů, reprezentuje spíše bohumilý čin upevňující obec věřících. Korán dále připouští rozvod, křesťanství jej odmítá.¹⁰⁹ To ovšem neznamená, že by manželství pro islám nebylo důležité, právě naopak – zaujímá ústřední postavení. V Koránu se můžeme dočíst, že když se muslim ožení, obsáhne již polovinu učení islámu.

Učenci islámu tvrdí, že se jedná o morální povinnost a společenský závazek. Povinností muslimského páru také je manželství naplnit. Islám nedoporučuje ženám ani mužům celibát, z čehož vyplývá, že v tomto směru islám považuje ženy za stejně rovnocenné svým mužským protějškům. Pro ženy je však uzavření sňatku jakousi nezbytností, jelikož jim vytváří hospodářské zajištění. Požehnaným mužem je pak ten, který si zvolí svou nastávající partnerku kvůli její zbožnosti, nikoli její kráse nebo bohatství.¹¹⁰

Staromládenectví není islámem nijak zvlášť akceptováno, je chápáno spíše jako prohřešek proti společnosti – jako nezodpovědnost muže, jež může vést k hříchům jakožto je mimomanželský styk, masturbace, pedofilie nebo homosexualita.

Zůstat „starou pannou“ není taktéž přijímáno, staropanství je bráno jako harám, jelikož ženíným posláním je reprodukční funkce, kterou by za těchto okolností nemohla plnit. Pokud žena do svazku nechce vstoupit z důvodu jako je například emancipace či dobrá profesní nabídka, společnost ji většinou zavrhne. Záleží samozřejmě na dané zemi – jiný pohled bude mít muslimská společnost v právně přísné Saúdské Arábii, jiný zase ve vzdělané egyptské společnosti.

Těžký osud si v mnoha muslimských zemích ponese také neplodná žena. Reprodukčně indisponovaná žena může být svým manželem zapuzena,

¹⁰⁹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 194, 195.

¹¹⁰ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 123, 124.

opět záleží na dané kultuře. Situaci lze také vyřešit svatbou s druhou manželkou, pokud je muž dostatečně materiálně zajištěn a tamní zákony mu mnohoženství povolují.¹¹¹

4.8.4.1 Role manžela

Muž je od Boha povinován se ke své manželce chovat slušně, laskavě, trpělivě a nezpůsobovat jí bolest nebo zármutek. Sám Prorok Mohamed pravil, že nejlepší muslim je ten, jenž se chová co nejlépe ke své ženě a rodině, přičemž jeho největším potěšením na světě je poté dobrá a zbožná choť. Další povinností manžela je počestně svou ženu propustit z manželského svazku, pokud to bude nevyhnutelné.¹¹²

4.8.4.2 Role manželky

V souladu s prostředky svého manžela má žena právo domáhat se práva na oblečení, potraviny, životní náklady a služby. Muž by přitom neměl být lakotný a měl ženě dopřát vše, na co jeho materiální jistoty sahají. Žena se ke svému muži musí chovat s úctou, prokazovat mu pozornost a snažit se o jeho blaho. Pro ženu rovněž platí zákaz urážení a zraňování jejího manžela. Povinností ženy je věrnost, čestnost, důvěryhodnost a v neposlední řadě bohabojnost.

V žádném případě nesmí odpírat svému muži nárok na pohlavní styk, jelikož by mu tím upírala nárok na legitimního potomka. Stejně tak je její morální závazek vůči Bohu a manželovi, aby nikomu jinému nedovolila přístup k jejím intimním partiím, což platí i o přijímání darů bez souhlasu svého chotě. Tyto zákazy nejsou bezdůvodné, mají pomáhat oběma partnerům udržet mravní čistotu jejich vztahu a zároveň také zabránit pomluvám či žárlivosti. Žena se má snažit udržovat se stále atraktivní, stejně tak i chápavá a ochotná. Pokud se žena zanedbává nebo udělá něco, kvůli čemu nebude její společnost příjemná a uspokojivá, má manžel právo zasáhnout, aby danou situaci urovnal. Na druhou stranu Korán nepovoluje muži nic, co by mohlo bránit manželčině uspokojení.

¹¹¹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 194.

¹¹² ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 125.

Co se týče finanční sféry, žena smí spravovat manželův majetek – samozřejmě s jeho vědomím. Jejím údělem pak je nakládat s manželovými penězi moudře, půjčování peněz bez souhlasu jejího muže je ovšem přísně zakázáno.¹¹³

4.8.4.3 Třicátník bez ženy

Mladí lidé žijící spíše v sekularizované společnosti si mohou v dnešní době dopřát výhody velkoměsta. Tradiční islámské zásady berou jako zastaralé, a proto přechají z konzervativního venkova do anonymity měst. Chodí do kina, rychlých občerstvení, flirtují na chatu či udržují intimní vztah i mimo něj. Mnozí rodiče toto jednání tolerují nebo dokonce mladý pár chrání před mravnostní policií a pozorností okolí.

Pak je tu ovšem společenská vrstva žijící v přísně náboženských rodinách. Dívka z takovéto tradiční rodiny nemůže vyjít na ulici bez *čádoru* a její svatba je už dávno předem domluvená, nejlépe s jejím bratrancem. Z tohoto modelu se dá jen těžce vymanit, neboť vybočení z něj by znamenalo ostudu pro celou rodinu a záminku k posměchu a opovržení od celého okolí.

Například v Teheránu představuje výše zmíněné jednání problém při hledání manželky, což dokazuje i příběh učitele Rámína. Rámín si ve svých čtyřiceti letech poprvé letěl prohlédnout eventuální manželku, kterou mu doporučil jeho známý. Dříve – před islámskou revolucí – bylo totiž opatřování manželky o mnoho snazší. Na ulici bylo možné dívku normálně oslovit, nyní je hledání manželky utrpení. Rámín vyučuje angličtinu na státní střední škole, může si tedy dovést bydlet pouze u rodičů, jeho plat nestačí ani na ojeté auto. Všichni rodiče potenciálních nevěst by jej nejspíše odmítli. V dnešní době uzavření sňatku znamená především finanční jistotu. Hodnoty jako charakter či vzdělání jsou až druhořadé, proto je Rámín ještě stále svobodný. V tradiční společnosti nemohl mít Rámín bez uzavření sňatku s žádnou ženou pohlavní styk.¹¹⁴

¹¹³ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 125, 126, 127.

¹¹⁴ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 79, 80.

4.8.4.4 Dočasná manželství

Arabský výraz *mut'a*, neboli v češtině dočasné manželství či potěšení, představuje často diskutovaný jev mezi ší'ity a sunnity. Ší'itští zastánci prohlašují, že se jedná o přijatelnou formu, jak se vyhnout smilstvu. Sunnité naopak oponují, a tudíž dočasná manželství nepodporují.¹¹⁵

I dočasné manželství je však založeno na písemné dohodě, jenž stanoví jednak finanční stránku smlouvy a jednak také dobu trvání svazku. Mut'a nemusí být výhradně záminkou k intimnímu poměru, někteří muslimové jej uzavírají také z praktických důvodů. Například pokud muž dlouhodobě pracuje mimo domov, může mu dočasný sňatek s ovdovělou ženou poskytnout potřebné zázemí, přičemž důvěrnosti mohou být přímo ve smlouvě vyloučeny. Na oplátku muž ženě poskytne finance na domácnost. Bez uzavření dočasného manželství by tito lidé v žádném případě nemohli pod jednou střechou sdílet domácnost, šlo by o hrubé porušení islámského práva a taktéž morálního kodexu. Otázkou ovšem zůstává, do jaké míry jde při uzavření dočasného svazku o vzájemnou pomoc a do jaké míry o možnost zlegalizování prostituce.¹¹⁶ Například v Íránu může smlouva dočasného sňatku trvat pouze jednu hodinu.¹¹⁷

4.8.5 Rozvod v dnešní době

V dnešní době hraje při rozvodu stěžejní roli charakter režimu dané země a jeho vztah k legislativě. V zemích jako jsou Egypt, Sýrie, Libanon, Indonésie, Tunisko a Turecko a společnost je již značně sekularizovaná se právní norma notně přiblížila k normám evropské legislativy. Samozřejmě záleží na případě, každý může probíhat jinak, a tudíž nelze vyloučit rozdíl mezi teorií a praxí. Naopak například v Saudské Arábii, Kuvajtu, Íránu, Pákistánu, Súdánu a podobně vládne pevnou rukou islámské právo šaría, tudíž se rodinné právo vztahuje pouze na interpretaci kulturních zvyků.

¹¹⁵ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 63.

¹¹⁶ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 81, 82.

¹¹⁷ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 63.

V Koránu se dále uvádí, že muž může svou ženu zapudit tím, že třikrát zopakuje větu – zapuzuji tě – arabsky *tallaktuki*, nejedná se však o běžnou praxi.¹¹⁸ Pokud se nacházíme v zemích, kde jediným platným zákonem je právo šaría, může se muslim se svou ženou rozvést tím, že jí opět třikrát zopakuje větu – jsi rozvedena. Což ovšem neznačí, že se žena musí okamžitě vystěhovat. V Koránu se dočteme, že existuje určitá lhůta, ve které manželský pár musí spolu ještě zůstat žít kvůli případnému těhotenství.¹¹⁹ Většinou se jedná o tři až dvanáct měsíců, během kterých se o ženu stále její manžel stará. Žena se během těchto měsíců nesmí provdat za jiného muže. Zároveň se jedná o možnost, která nabízí znovu si rozmyslet rozvod a případně se k sobě opět vrátit. Pokud je však po uplynutí čekací lhůty jejich rozhodnutí definitivní, žena má poté právo provdat se za jiného muže, čímž bývalí manželé vůči sobě ztrácí veškeré povinnosti.¹²⁰

Zdroj obtíží přichází s právní normou uvedenou v islámském právu šar'ía. Poté, co se muž rozvede třikrát s jednou a tou samou ženou, nemůže si ji opět vzít dříve, než se ona provdá a rozvede s jiným mužem. Opakovaný sňatek se stal v islámu běžným jevem právě kvůli způsobu, jakým je povolen rozvod. To přispělo v některých částech muslimských zemí k vytvoření nové pracovní pozice, a to „manžela na jednu noc“. Jejich úkolem je oženit se s třikrát rozvedenou ženou, dále pak naplnit manželské povinnosti a další den se rozvést. Poté se ženy mohou legálně vrátit ke svému bývalému muži. Bohužel však výše zmíněné islámské právo nutí ženu k určitému druhu prostituce, právě kvůli důvodu nutnosti naplnění manželské povinnosti.¹²¹

¹¹⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 249, 250.

¹¹⁹ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 97, 98.

¹²⁰ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 180.

¹²¹ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 99.

4.9 Mnohoženství dnes

Mnohoženství v dnešní době stále představuje nedílnou součást islámského společenství. Jak jsem již zmiňovala výše, bývá upraveno jistými zásadami, jako jsou podmíněný souhlas první manželky nebo rovnost zacházení a finančního zabezpečení všech manželek.¹²² Další omezení, jenž Korán mužům ukládá, spočívá v počtu manželek – maximální povolený počet jsou čtyři manželky. Avšak i tento bod lze obejít, a to rozvodem. Pokud se muž rozvede, může si vzít další ženu, poté se rozvést a vzít další a tak stále dokola. V každém případě by zřejmě jakýkoliv výše jmenovaný bod působil v evropské společnosti jako nevěra.

Většina muslimů, jak žen, tak i mužů si ovšem uvědomuje, že všechny uvedené části nelze stoprocentně naplnit. Například v praxi lze jen těžce uskutečnit, aby se muž choval naprosto stejně ke svým ženám. I sám Prorok Mohamed přiznal, že nejcennější osobou (po smrti jeho první manželky Chadídži) byla jeho druhá manželka Á'íša, i když tou dobou měl již více manželek než jednu. Přirozeně tato nerovnost vede později k žárlivosti a napětí.¹²³

Muže k mnohoženství kromě neplodnosti jejich manželek můžou samozřejmě vést i jiné motivy, což potvrzuje i příběh osmatřicetiletého Tádžika Ghaffarova. Ghaffarov už od pohledu nebyl nějak zvlášť zapáleným islamistou, chytil však „druhou mízu“ a ke své stejně staré ženě si pořídil ještě jednu o mnoho mladší. V islámském právu není nikde uveden zákaz pořídit si druhou manželku pouze pro potěchu, tudíž se jedná o běžně praktikovaný jev.

Zajímavý je ovšem také pohled z otcovské stránky.¹²⁴ „Svou dceru bych nikdy nikomu jako druhou manželku nedal,“ řekl v iránském Kášánu otec dvou děvčat pan Choršíd. „Kdyby se ale – nedej Bůh – ukázalo, že některá z nich nemůže dát manželovi

¹²² ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Hammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 167.

¹²³ SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006. ISBN 80-725-4761-5, s. 92, 93, 94, 95, 96.

¹²⁴ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 108.

*dítě, asi by mi úplně nevadilo, kdyby si k ní přibral ještě další manželku,“ připustil váhavě.*¹²⁵

Mnoho muslimů mnohoženství obhájí i tím, že se odvolává na ženinu útěchu. Tvrdí, že je pro ni přeci mnohem lepší, když ví, že se věnuje intimnostem s jinou ženou, avšak jsou svázáni právními a morálními pravidly, než kdyby si užíval s jakýmkoliv ženami bez zábran.¹²⁶

4.10 Homosexualita

Jediným legálním vztahem je dle islámu sňatek mezi mužem a ženou. Jakékoliv jiné varianty jako právě homosexualita, transvestitismus či skupinový sex nejsou v muslimské společnosti v žádném případě přijatelnou normou. V muslimských zemích jsou výše uvedené jevy chápány jako známky mravního a kulturního rozkladu západní společnosti.

Dalšími neakceptovatelnými kroky jsou registrované partnerství a osvojování dětí homosexuálními páry. Islámské právo tyto činy považuje za eticky neospravedlnitelné (arabsky *makrúh*) až dokonce trestné (*harám*). Stěžejním důvodem, proč islám homosexualitu nepřipouští, je, že heterosexuální manželství přinese společnosti nového malého muslima, což se u homosexuálních párů nedá předpokládat.¹²⁷

¹²⁵ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 108.

¹²⁶ ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010. ISBN 978-80-904373-6-4, s. 173.

¹²⁷ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 223, 224.

4.11 Oděv

V dnešní době nelze již určit, co muslimky nosí. Praxe se v každé zemi různí. V mnoha arabských zemích nosí muslimky pouze šátek přes temeno hlavy, v jiných zemích si naopak pečlivě zahalují celou hlavu, aby z pod hidžábu neunikl ani vlásek.

V Egyptském metru můžeme spatřit ženy zahalené od hlavy až po paty ve vlastním vymezeném vagónu a v jiném metru zase ženy bez jakéhokoliv šátku s volně rozpuštěnými vlasy. Podobné paradoxy lze spatřit také například v Libanonu, Jordánsku či Tunisku. Některé ženy prostě nošení šátku, jenž jim zakrývá část vlasů, vnímají jako slušnost, kterou plní automaticky při odchodu z domu. Zde je třeba zmínit, že tomu ještě před pár lety u nás nebo na Slovensku nebylo jinak - jednalo se o společenskou zvyklost.

Šátek není samozřejmě jediným zahalujícím prostředkem. V řadě muslimských zemí nosí ženy oblečení, které je zahalí včetně obličeje celé. V některých částech Iráku jsou ženy oděny do černého dlouhého pláště spolu i s pokrývkou obličeje stejné barvy zvanou *nikáb*, která může zakrývat dokonce i ústa, nos a oči. V Kuvajtu je oděv podobný – jen v bílé barvě. V tomto oblečení řídí ženy i automobil, což je obyvatelkám Saudské Arábie stále ještě zakázáno.

V tradičních oblastech Tuniska nosí ženy dlouhý bílý splývavý oděv, jehož konce svírají obvykle v zubech. Pod tímto pláštěm nosí muslimky většinou kalhoty a tričko nebo spodní prádlo. V Íránu je typickým oděvem černý plášť s pokrývkou hlavy zvaný *čádor* – někdy také zvaný *mahdžuba*. V muslimských oblastech Indie se nosí tzv. *purda*, která mnohokrát hýří všemi možnými barvami. V Afghánistánu paštunské ženy nosí – nám velmi známou – burku, tedy bleděmodré oblečení, jenž ženu zahaluje zcela dokonale, na svět se mohou dívat pouze skrze mřížku.¹²⁸

Těžkosti s kompletním zahalováním zažívají zejména mladé dívky žijící v Íránu – v tradiční středostavovské muslimské společnosti, které mají přirozenou potřebu líbit se. Na dodržování stanovených norem dohlíží především mravní policie. Panuje zde názor, že odhalování vlasů, kotníků či zápěstí vede k nemravnostem, a tudíž i k nevěře.

¹²⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018. ISBN 978-80-86779-45-4, s. 235, 236.

I když by se ženy nacházely v oblasti, kde není zákonem šátek vyžadován, mnoho z nich uvádí, že kdyby si jej sundaly, necítily by se vůbec v dané společnosti dobře.

Podobný příběh vyprávěla novináři panu Břetislavu Turečkovi i jedna muslimská žena. Její snacha ze Šírázu byla zvyklá na uvolněnější poměry – tedy chodit pouze v kabátku a šátku. Věrná svému stylu chodila jen v šátku bez čádu i po přestěhování do Íránu. V zásadě nic neporušovala, ale vydržela takto chodit pouze dva roky. Proč? Nikdo ji nechtěl zaměstnat, celá společnost na ni pohlížela skrz prsty.¹²⁹

4.11.1 Burkiny

Burkiny je název pro muslimské dámské plavky, které ušila v roce 2007 australská módní návrhářka Aheda Zanettiová.

Islámská kultura a společnost je různorodá. V každé oblasti se setkáme s jinými pravidly, což se týká i burkin. Obecně ovšem platí, že se nejedná o oblíbenou část dámského úboru. Muslimové ji berou spíše jako určitou provokaci. Z praktického hlediska nejsou totiž burkiny užitečným kusem oděvu. Po vstupu do vody se burkiny nasáknou vodou a táhnou danou osobu ke dnu, proto se v nich nedá ani plavat.

Muslimky ovšem burkiny téměř nepotřebují, zpravidla se brouzdají pouze nohama ve vodě - pokud se vůbec na pláž vydají. Převážně jsou však na pláži zcela zahalené, sedí, povídají si s rodinou a besedují. Tento model panuje i na plážích, které jsou pro ženy přímo vyhrazené.

Burkiny nejsou přijímány také kvůli islámským morálním zásadám. Většina žen by se před cizími muži nikdy takto neodhalila, a pokud by si nutně chtěla zaplavit, šla by na pláž, kde bude sama nebo případně jen se svými rodinnými příslušníky, rozhodně by se neobnažovala před cizími lidmi.

¹²⁹ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 93, 94.

Jak jsem již podotýkala – praxe se mnohdy různí – v některých islámských zemích můžeme spatřit ženy a dívky oblečené do burkin či dokonce do sporých plavek.¹³⁰

4.12 Make-up

Zejména v 90. letech v Íránu vyjížděla do ulic mravnostní policie, která zatýkala ženy, jimž vykukovaly vlasy nebo měly nalakované nehty. Zatknutí mělo mnohdy vcelku dalekosáhlý důsledek, který mohl způsobit i vyhazov ze školy. Tento zákaz navíc platil i pro nemuslimky, například cizinky, jež Íránem pouze projížděly. Do nedávné doby musely cizinky k žádostem o vízum přikládat pasové fotografie s šátkem na hlavě.

V dnešní době jsou poměry již o trochu více uvolněné – výjezdy nejsou tak časté jako dříve. Mnoho žen však nadále musí nosit dvě tváře – jednu pro okolní svět, jednu pro soukromý život. Stěžejním faktem totiž zůstává, že mravnostní policie stále funguje. V poslední době již nekontroluje normálně bavící se lidi. Pokud má však žena na sobě něco vyzývavého nebo make-up, policie kontroluje, zda k sobě dvojice patří. Když není smíšený pár v příbuzenském vztahu, dopouští se trestného činu.¹³¹

4.13 Tetování

Tetování je v muslimské společnosti součástí života spíše kmenových osad a to zejména na území bývalého Súdánu. Tetovanými objekty jsou většinou obličej, ruce a nohy. Tyto poznávací znaky slouží v dané společnosti jako občanský průkaz. V některých kmenech dokonce neexistuje žena, jež by neměla alespoň jedno tetování. Tato tetování si však nemůžeme představovat tak, jak je známe z naší společnosti. V kmenech jde například o kříž na čele či drobné tečky po tváři.

¹³⁰ KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofia, 2018. ISBN 978-80-7007-523-4, s. 179, 180.

¹³¹ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 95, 96.

Místo permanentního tetování se používá *henna*, která představuje nezbytnou součást vzhledu ženy při svátcích.¹³²

4.14 Polka muslimkou

Již zmíněný novinář Břetislav Tureček měl možnost, seznámit se a pohovořit si s Polkou, jež si vzala za manžela muslimského náčelníka kmene Marří. Zprostředkovat setkání, nebylo vůbec snadné, jelikož hovořit s manželkou jednoho z nejvlivnějších vůdců balúčských kmenů, není běžné.

Rozhovor probíhal v domě známého pana Turečky, který jej ubytovával. Polka jménem Slava přijela s bodyguardem, chůvou a se svými třemi dětmi. Před služebnictvem museli pan Tureček a Slava předstírat, že rozhovor bude probíhat současně za přítomnosti paní domu – což nebyla pravda. V této oblasti je však nemyslitelné, aby si cizí muž byť jen povídal s vdanou ženou.¹³³

„Manželovi jsem nakonec řekla, kam jdu, a nic nenamítal. Jenže o tom, že tu hovořím s vámi nesmějí vědět jiní,“ kývla hlavou přes záclonu ke svému služebnictvu v zahradě. Právě před obyčejnými lidmi by totiž rodina kmenového vůdce mohla mnohé ze své prestiže, kdyby se ukázalo, že její členky, obcházejí místní tradice byť jsou to Evropanky.“

„Do mého budoucího muže jsem se úplně normálně zamilovala, takže naše manželství nebylo nijak domluvené, jak je v Pákistánu zvykem,“ pokračovala s lehkým nostalgickým úsměvem. „Vdala jsem se ale také do rodiny, které se zdejšími poměry dost vymyká.“¹³⁴

Slava se svým budoucím manželem potkala při studiích v Moskvě, kde po svatbě ještě dva roky zůstali. Poté se přestěhovali do Květy. Z prvopočátku bylo přestěhování pro Slavu velmi obtížné, neuměla ani anglicky, natož balúčsky. Další

¹³² KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, c2014. ISBN 978-80-86149-88-2, s. 196.

¹³³ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 103, 104.

¹³⁴ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 104, 105.

těžkostí pro ni také byla absence rodiny a přátel. Sama Slava ovšem uvádí, že je za svého pokrokového muže velmi ráda. Zejména proto, že se jí mnohá omezení (běžná u jejich pákistánských přítelkyň) netýkají.

Kontakt s rodinou je rovněž bezproblémový, Slava může bez omezení vycestovat do Evropy a její rodina může kdykoliv přijet za ní do Pákistánu. Dokonce Slava disponuje tou výsadou, že s ní nemusí cestovat ani tchýně, jak je zdejší zvykem.¹³⁵

„To víte, že nám se žije dobře. A že v kůži poddaných žen bych opravdu nechtěla být,“ vrátila se pohledem k balúčské chůvě hrající si na dvorku s jejími dětmi. „Rozhodně bych, ale jiným Evropankám neradila, aby udělaly to, co já. Jsem tu od původního domova hodně daleko,“ přerušila náhle poklidné vyprávění o balúčské kmenové honoraci. „Ve všech kulturách i náboženstvích jsou dobří i špatní manželé a já jsem opravdu šťastná. Je ale riskantní někam se takto přivdat, člověk nikdy neví předem, v jaké rodině skončí. Vždyť i já sice můžu od manžela kdykoliv odjet, ale samozřejmě bez dětí. V tom by mi nepomohla ani polská ambasáda.“¹³⁶

¹³⁵ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 104, 105.

¹³⁶ TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017. ISBN 978-80-242-5750-1, s. 106.

5 VYUŽITÍ TÉMATU VE VÝUCE

Rodina a postavení ženy v islámské společnosti je pro žáky z mnoha hledisek velmi atraktivním a zejména aktuálním tématem. Vyznavačů islámu přibývá, což mohu potvrdit zkušeností z vlastního okolí, když má kamarádka před časem k islámu konvertovala. Proto je důležité, aby žáci o této problematice věděli co nejvíce, netrpěli nevědomostí a mohli si utvořit svůj vlastní pohled.

5.1 Využití tématu v RVP ZV

Nejprve uvedu využití daného tématu v hodinách občanské výchovy na základních školách. Dle *rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání* (dále jen RVP ZV) se vzdělávací oblast *Člověk a společnost* (zaměření oboru – *Výchova k občanství*) vyučuje na druhém stupni základních škol.

Oblast *Člověk a společnost* v sobě skýtá – mimo jiné – učivo týkající se společenského, kulturního a historického vědění. Očekávané výstupy žáka, jež se týkají této problematiky jsou následující:¹³⁷ „*Žák objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám. Rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášlivosti.*“¹³⁸ Žáci si tedy mají možnost osvojit problematiku zabývající se lidskými právy či rovností mužů a žen, což k učivu postavení ženy a rodiny v islámu jistě souvisí.

Nedílnou součástí vzdělávání jsou rovněž *průřezová témata*, jejichž úkolem je reprezentovat aktuální světové problémy. Dle RVP ZV jsou rozdělena do šesti okruhů, přičemž každý z nich se zaobírá trochu jinými nuancemi, vzájemně však na sebe navazují. Stěžejní je, aby byly součástí vzdělávacího obsahu. Průřezové téma, jež se dotýká problematiky Postavení ženy a rodiny v islámu, je jistě *Multikulturní výchova*.

¹³⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

¹³⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

Uvedené průřezové téma pomáhá žákům obeznámit se s rozličností jiných kultur, hodnot a daných tradic.¹³⁹ „*Multikulturní výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti.*“¹⁴⁰

5.1.1 Využití tématu v ŠVP ZV

Jelikož momentálně vyučuji na základní škole, dennodenně se potýkám se *školním vzdělávacím programem pro základní školy* (dále jen ŠVP ZV). ŠVP ZV, se kterým pracuji, nese název *Poznávání k vědě*. Dle uvedeného ŠVP se s náboženstvím a konkrétně tedy islámem setkáme v sedmé třídě.¹⁴¹

V mnoha případech žáci disponují určitými prekoncepty (v tomto případě nejčastěji týkající se zahalování), které nejsou vždy slučitelné s realitou. Proto je důležité uvést žáky do této orientální společnosti, vysvětlit jim základy daného kulturního dědictví, seznámit je s náboženskými hodnotami a nechat je si vytvořit vlastní postoj. Rovněž by mohlo být zajímavé výuku propojit s interaktivní částí, kdy by si žáci vyzkoušeli, jaké to je chodit celé dopoledne zahalený, nebo separovat třídu na dívčí a chlapeckou část.

Podstatné je, aby si žáci – již na základní škole – byli schopni uvědomit dodržování lidských práv, které v naší společnosti ctíme, či možnost participace na společenském životě ve státě. Zmíněné demokratické principy bychom mohli porovnat s muslimskou společností, což by žákům mohlo také pomoci objasnit různé odlišnosti kultur.

¹³⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

¹⁴⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

¹⁴¹ *Základní škola Vsetín, Sychrov 97: Školní vzdělávací program ZŠ Vsetín, Sychrov 97* [online]. ZÁKLADNÍ ŠKOLA VSETÍN, SYCHROV 97, ©2017 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.zsvsetinsychrov.cz/dokumenty/>

5.2 Využití tématu v RVP G

Problematiku náboženství bychom dle *Rámcového programu pro gymnázia* (dále jen RVP G) zařadili do vzdělávací oblasti *Člověk a společnost*, která je tvořena následujícími vzdělávacími obory: *občanský a společenskovědní základ, dějepis a geografie*.

V rámci občanského a společenskovědního základu máme možnost zaměřit se na výše uvedené téma hlouběji. Na gymnáziích se filosofie a religionistika vyučuje do větší míry než na základní škole. Žáci se seznámí s rozličnými podobami víry, s určitými církvemi a v neposlední řadě také s některými sektami. K alespoň částečnému porozumění islámu je nezbytnou součástí objasnění politické situace muslimských zemí. Právě na gymnáziu máme možnost dané učivo více propojit i s politickou situací daných zemí, jelikož jsou žáci díky politologii (jenž se na gymnáziu také vyučuje – buď v rámci občanského a společenskovědního základu nebo taktéž jako samostatný předmět) se stanovenou problematikou seznámeni.¹⁴²

Očekávané výstupy, jež by žák mohl v rámci využití tématu dosáhnout zní: „Žák objasní podstatu filozofického tázání, porovnává východiska filozofie, rozlišuje významné náboženské systémy, identifikuje projevy náboženské a jiné nesnášenlivosti.“¹⁴³

A právě ve výše zmíněných bodech by se diplomová práce mohla stát podpůrnou či doplňkovou oporou.

¹⁴² *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

¹⁴³ *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo vytvořit ucelený komplex postojů zabývajících se muslimskými ženami a rodinou. V práci jsme se dotkli spousty tradic a postojů týkajících se těchto bodů.

Žena v islámské společnosti hraje nezastupitelnou roli. Představuje základní stavební kámen celé rodiny, což si muslimové jasně uvědomují. Ženy se v islámu těší jistým výsadám, které nejsou v naší evropské společnosti zcela běžným jevem.

Mnoho žen si konkrétně například u nás v České republice asi jen stěží dokáže představit, že by nechodily do práce a jejich jedinou starostí by bylo pečovat o rodinu a blaho svého manžela. Náš společenský systém uvedenému jednání není nakloněn také hlavně proto, že žijeme v době, kdy je emancipace žen na vrcholu. Ve většině islámských zemí je tomu naopak. Ženy a celá společnost se řídí zejména náboženskými zákony, jež představují slovo Boží. Samozřejmě nelze tento stav generalizovat – v sekularizovanějších zemích se mnohdy i muslimské ženy snaží, alespoň do jisté míry emancipovat.

V práci jsem nejprve přiblížila počátky rodící se muslimské společnosti – především za dob Proroka Mohammeda, dále jsem se zaměřila na islámské tradice a zvyklosti, které formují celou muslimskou obec. V předposlední kapitole jsem usilovala o přiblížení aktuálního muslimského světa. Výpovědi muslimských žen, jež ve své práci také uvádím, by mohly pomoci lépe pochopit muslimské zvyky a způsob myšlení, který je pro západní svět v mnoha ohledech rozdílný.

V práci jsou objasněny, kromě jiného, pojmy jako znásilnění, rozvod či vražda ze cti. Právě o těchto pojmech má většina evropské populace zkreslené informace, stejně tak jako zprvopočátku já – proto pro mne bylo důležité veškeré prekoncepty objasnit.

Dalším bodem cíle bylo zprostředkovat téma žákům tak, aby jej mohli využít i při výuce na základní škole či na gymnáziu. Jak je uvedeno v páté kapitole – s tematikou náboženství (tedy i islámem) se žáci setkají jak v hodinách občanské výchovy, tak i v hodinách společenských věd. Každý stupeň může žákům nabídnout

trochu jiný pohled, přičemž výuka na gymnáziích je vůči této problematice rozmanitější a detailnější.

Závěrem bych ráda podotkla, že by diplomová práce mohla sloužit též jako opora pro širokou veřejnost. Snad by tento souhrn některých zásad, tradic a postojů mohl přispět k jednodušší orientaci v dané problematice.

PRAMENY A LITERATURA

1. ‘ABD AL-‘ĀTĪ, Ḥammūda. *Zaostřeno na islám*. Nové, přeprac. a opr. vyd. V Praze: Ústředí muslimských obcí, 2010, 204 s. ISBN 978-80-904373-6-4.
2. AZIM, Sherif Abdel. *Die Frau im Islam: Die Frau im Islam im Vergleich zu der Frau in der judeo-christlichen Tradition*. Queens Universität, Kingston, Ontario, Kanada: Engineering House Press, 84 s.
3. DENNY, Frederick Mathewson. *Islám a muslimská obec*. V českém jazyce vyd. 3. Praha: Prostor, 1998. Obzor (Prostor), 200 s. ISBN 80-726-0088-5.
4. Překlad: HRBEK, Ivan. *Korán*, 4:19. Československý spisovatel, s.r.o., 2012, 802 s. ISBN 978-80-7459-080-1, s. 523, 524.
5. IBRAHIM, I. A. *Stručný průvodce k porozumění islámu*. 2. vyd. V Praze: Islámská nadace, 2009, 58 s. ISBN 978-80-904373-4-0.
6. KMONÍČEK, Hynek, Miloš MENDEL, Petr PELIKÁN, Břetislav TUREČEK a Jan ROVENSKÝ. *Mezi mýty a minarety: Kmoníček, Mendel, Pelikán a Tureček v rozhovorech o islámu a muslimském světě*. Praha: Filosofía, 2018, 308 s. ISBN 978-80-7007-523-4.
7. KOPECKÝ, René a Charif BAHBOUH. *Co je dobré vědět o arabském a islámském světě: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2014, 356 s. ISBN 978-80-86149-88-2.
8. MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Vydání druhé. Praha: Dingir, 2018, 304 s. ISBN 978-80-86779-45-4.

9. MUHAMMAD, Břetislav a Jahjá AN-NAWAWÍ. *Zahrady spravedlivých: sbírka výroků proroka Muhammada*. Vydání druhé. Praha: AMS, 2008, 527 s. ISBN 978-80-9024.
10. SPENCER, Robert. *Islám bez závoje: [zneklidňující otázky o světově nejrychleji rostoucím náboženství]*. Praha: Triton, 2006, 240 s. ISBN 80-725-4761-5.
11. TUREČEK, Břetislav. *Světla a stíny islámu: drama Blízkého východu a sonda do duší jeho obyvatel*. Vydání druhé. Praha: Knižní klub, 2017, 264 s. ISBN 978-80-242-5750-1.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. *CzechKid: Manželství a rodina v islámu* [online]. Pavel Hošek, 2007 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <http://czechkid.cz/si1130.html>
2. *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia* [online]. NÚV - Národní ústav pro vzdělávání, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>
3. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. MŠMT, 2019 [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>
4. *Základní škola Vsetín, Sychrov 97: Školní vzdělávací program ZŠ Vsetín, Sychrov 97* [online]. ZÁKLADNÍ ŠKOLA VSETÍN, SYCHROV 97, ©2017 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.zsvsetinsychrov.cz/dokumenty/>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Simona Peterková
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Petr Zima, Ph.D.
Rok obhajoby:	2019

Název práce:	Postavení ženy a rodiny v islámu
Název v angličtině:	Status of woman and family in islam
Anotace práce:	Tématem této diplomové práce je rodina a postavení ženy v islámu. Cílem bylo seznámit čtenáře s danou problematikou a vytvořit srozumitelný a objektivní celek norem a zásad týkajících se žen v islámské společnosti. Současně by tato práce měla nastínit, jak využít stanovené téma ve výuce 2. stupně základních škol, ale také na gymnáziích.
Klíčová slova:	Mohammed, Korán, polygamie, islám, muslimka
Anotace v angličtině:	The subject matter of this diploma thesis is the family and position of a woman in Islam. The objective was to familiarize readers with the issues and create a comprehensible and objective set of standards and principles regarding women in Islamic society. At the same time, this work should delineate how to use the topic during second grade of elementary schools education and also during high schools (esp. grammar schools) education.
Klíčová slova v angličtině:	Muhammad, Koran, polygamy, Islam, Muslim
Přílohy vázané v práci:	Žádné
Rozsah práce:	71 stran
Jazyk práce:	Český jazyk